

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ ต่อการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พุทธศักราช 2537 ครูสายปฏิบัติ การสอนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีคุณภาพคาดหวัง
 - 1.2 บทบาทหน้าที่ของครู
2. บทบาทของหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
 - 1.2 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - 1.3 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
 - 1.4 องค์การบริหารส่วนตำบล
3. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. กรอบความคิดในการวิจัย

หลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินกิจกรรมใด ๆ จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และพัฒนาอยู่เสมอ ต้องมีผู้ร่วมดำเนินการจากบุคคลหลายฝ่ายที่จะให้บุคคลหลายคนร่วมมือกันทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายของหน่วยงาน ต้องมีการประสานสัมพันธ์อย่างมีระบบ ตลอดจนมีการควบคุมและติดตามการดำเนินงานไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม

การมีส่วนร่วม (Participation) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและแนวคิดไว้ดังนี้
 เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่
 บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ
 อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์กร
 ขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลในองค์กรเพื่อปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้
 ประกอบ คุปรัตน์ (2537 : 11) กล่าวว่า การศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หากจัด
 ให้เหมาะสมแล้วก็จะเกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างมากด้วยเหตุผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาวบ้านเองนั้น ชาวบ้านในฐานะเจ้าของ
 ทรัพย์สินและบุคลากรของเขาต้องการอะไรจากกระบวนการศึกษา
 2. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจและมี
 ส่วนร่วมในชุมชนที่คนอาศัย
 3. การมีส่วนร่วมทำให้มีโอกาสดำเนินการด้านการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 4. การมีส่วนร่วมทางการศึกษาเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนต่อ
 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ทางด้านงาน
 วิชาการ ชุมชนมีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดหาวิทยากรท้องถิ่น การจัดหาหนังสือเรียน การหา
 ทุนให้นักเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม งานอาชีวสถานที่ ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการหา
 สถานที่การจัดสร้างโรงเรียน การใช้อาคารสถานที่เพื่อการประชุม การประกอบพิธีกรรม และ
 การช่วยบำรุงรักษา งานด้านกิจกรรมนักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องรณรงค์การรับนักเรียน
 การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม การแนะแนว
 ศึกษาต่อ การขอต่อสู้อุสดูแลความประพฤติของนักเรียน

ชูชาติ พวงสมจิตร (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม
 และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า
 คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุด คือกลุ่มกรรมการศึกษา หรือกลุ่มกรรมการ
 โรงเรียน โดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์ และวัสดุสิ่งของมากที่สุด สำหรับ
 วิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมที่สำคัญ
 และร้องขอความร่วมมือแล้วชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมและ
 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนนั้น ก็มีปัจจัยด้าน
 สภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ปัจจัยเกี่ยวกับ

ชุมชน ได้แก่ ประวัติความเป็นมาลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน และคุณลักษณะของบุคคลในชุมชน ใจจ้ยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครู ผลงานและวิธีปฏิบัติงาน

สัมพันธ์ ยุปลา (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนและด้านอื่นๆ ด้านปัญหาที่สำคัญ คือชุมชนเข้าใจว่าการศึกษาคือหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือบุคลากรในโรงเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ การตัดสินใจ และกำหนดนโยบายของโรงเรียน

ความคาดหวัง (Expectation)

ความคาดหวังของบุคคลในการทำงานให้สำเร็จจะมีอิทธิพลมาจากแรงจูงใจและความต้องการ การจูงใจเป็นจุดเริ่มแรกที่ทำให้มนุษย์เกิดความต้องการ มนุษย์ทำงานต่างๆ ก็เพื่อสนองความต้องการของคน เพื่อความก้าวหน้าประสบผลสำเร็จในชีวิต มีทฤษฎีความต้องการที่จะกล่าวถึงดังนี้

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 10) ได้แบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 5 ชั้นด้วยกัน คือ(1) ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (2) ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต (Safety and Security Needs) (3) ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) (4) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) (5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Realization Needs)

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) วรูม (Vroom) ได้เสนอทฤษฎีความคาดหวังว่าเราทุกคนมีความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำซึ่งหมายความว่ามนุษย์เราได้รับการพิจารณาว่า มีความคิด มีเหตุผล และมีภาวะคาดการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ และมีตัวแปรพื้นฐานในกระบวนการตามทฤษฎีความคาดหวังจะอยู่ที่ผลลัพธ์ เครื่องมือ คุณค่า และการเลือก

กล่าวโดยสรุป การจูงใจ (Motivation) หมายถึงภาวะภายในจิตใจของบุคคลที่จะกระตุ้นนำทางให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปตามเป้าหมาย การจูงใจเกิดจากความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล และความต้องการก็คือภาวะกระหาย หรือภาวะที่ไม่สมดุลในสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล

บทบาทหน้าที่ของครู

เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู มีนักวิชาการให้ทัศนะไว้มากมายหลายท่านดังนี้

สมทวาร เหล่าลาภะ (2541 : 124) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูไว้ว่าหน้าที่ของครู คือ การฝึกฝนในความรับผิดชอบของครู ซึ่งครูจักต้องคอยเลี้ยงดูเอาใจใส่ดูแลรับเป็นภาระสูง “ภริยาของตน” ซึ่งภาระแปลว่าสิ่งที่หนัก ภริยาแปลว่าบุคคลที่ต้องเลี้ยงดู ดังนั้นหน้าที่ของครูจึงเป็นสิ่งที่หนัก และจักต้องเลี้ยงดูทอดทิ้งไม่ได้จนภรรยาและลูกน้อย ต้องปฏิบัติอยู่ในจรรยาบรรณครู 9 ประการคือ

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝนสร้างเสริมความรู้ทักษะและวินัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา ใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย เสด็จปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสดงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา คุณมีปัญญาและวัฒนธรรมไทย

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2541 : คำชี้แจง) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูไว้ดังนี้

1. ตระหนักเสมอว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนผู้เป็นศิษย์ นอกจากสอนและปฏิบัติงานดีแล้ว ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนดีด้วย การพัฒนาศิษย์จึงจะเกิดผลสำเร็จ
2. ตระหนักเสมอว่าจรรยาบรรณครูเปรียบเสมือนศีลธรรมที่กำหนดและควบคุมความประพฤติและปฏิบัติตนของครู ซึ่งเมื่อกระทำแล้วมีผลต่อพัฒนาการของศิษย์ทั้ง โดยตรงและโดยอ้อม

3. ครูหนักเสมอว่าการปฏิบัติคนตามจรรยาบรรณครูนั้นเริ่มต้นที่ความคิดและจิตใจ ด้วยสำนึกและความสมัครใจของแต่ละคน เมื่อคิดได้ว่าครูต้อง “ทำดี” ต่อศิษย์แล้วจึงแสดงออกทางวาจาและการปฏิบัติด้วยการ “พูดดี” และ “ปฏิบัติดี” ต่อศิษย์ทั้งในและนอกเวลาเรียน

4. ในกรณีที่รู้สึกว่าจะไม่สามารถควบคุมตนเองให้พูดดี หรือปฏิบัติดีต่อศิษย์ได้ในกาละ และเทศะใดก็ตาม ครูพึงหลบเลี่ยงสถานการณ์นั้น เพื่อจะได้ละเว้นการแสดงออกที่ไม่สมควรต่อหน้าศิษย์

5. เมื่อได้เห็นหรืออ่านจรรยาบรรณครูทั้ง 9 ข้อแล้วขอให้แต่ละคนประเมินตนเองว่าได้ปฏิบัติและประพฤติคนตามหรือสวนทางจรรยาบรรณข้อใดบ้าง แต่ขอชี้ขอมีความถี่ห่างมากร้อย และถุ่มถี่เพียงใด

6. เมื่อแน่ใจว่าตนเองได้ประพฤติปฏิบัติคนตามจรรยาบรรณข้อใดจนเป็นที่พึงพอใจแล้ว ขอให้รู้สึกภาคภูมิใจ ดำรงคงความดีนั้นด้วย การปฏิบัติต่อเนื่องและเพิ่มคุณค่าของกรรมดี และความเข้มแข็งขึ้น

7. เมื่อแน่ใจว่าตนเองอาจจะบกพร่องหรืออ่อนด้อยในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อใด ขอให้พิจารณาหาสาเหตุและปรับแก้พฤติกรรมกรรมการแสดงออกด้วยการลดและเลิกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น โดยปรับปรุงแก้ไขไปตามสถานการณ์ นอกจากนั้น วิชัย มาจันทร์ (2544 : 25) ได้กล่าวว่า จริยธรรมของครู (Ethic) จริยธรรมเป็นการแสดงออกหรือแบบแผนของการแสดงออกทั้งทางกาย วาจา และใจในทางดีงาม ก่อให้เกิดความสุข สงบ เย็นในสังคมส่วนรวม จริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องประพฤติปฏิบัติแม้ว่าจะนิยมหรือไม่นิยมก็ตาม แต่ก็มีควมจำเป็นเพื่อประโยชน์ในสังคมส่วนรวม

สรุปได้ว่า บทบาทของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ตนครองตำแหน่งนั้น ๆ อยู่ พฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมักจะมี 2 ลักษณะ คือ 1. พฤติกรรมที่แสดงออกตามความคาดหวังของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้นนั่นเอง เช่น ความคิด อุปนิสัย ความรู้ ความสามารถ มุสเหตุของใจ ความพอใจ 2. พฤติกรรมที่แสดงออกตามความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือบุคคลอื่นที่ความคาดหวังต่อผู้ดำรงตำแหน่งนั้น โดยยึดตามหน้าที่และสิทธิที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น และนอกจากนั้นยังมีหน่วยงานในการตรวจสอบบุคคลที่เข้าสู่ตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย

บทบาทของหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน คือ ประถมต้นถึงมัธยมปลายนั้น มีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องอยู่หลายหน่วยงาน ในที่นี้จะกล่าวถึงบทบาทของหน่วยงานหลักสี่หน่วยงาน ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และองค์การบริหาร
ส่วนตำบล

บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูเป็นหน่วยงานบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู
เกิดขึ้นเนื่องจากการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พุทธศักราช 2523 โดยก่อนหน้านั้น
การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูของกระทรวงศึกษาธิการมีคุรุสภาทำหน้าที่เป็นองค์การ
กลางในการบริหารงานบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ต่อมาเมื่อโอนการ
ศึกษาประชาบาลจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในปีพุทธศักราช
2523 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พุทธศักราช 2523 ขึ้นโดยมี
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู เป็นองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลทำหน้าที่ควบคุม
กำกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตาม
ระบบหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่เหมาะสม

ดังนั้นหากพิจารณาความสัมพันธ์ของภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
กับกรมต่าง ๆ แล้ว จะเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูนั้นเป็นองค์กรที่กำหนด
ระบบวิธีการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูให้กรมเป็นผู้ปฏิบัติ และควบคุมกำกับ
การบริหาร งานบุคคลของข้าราชการครูของกรมต่าง ๆ ภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู จึงมีความสำคัญมาก ถ้าหากว่าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูสร้างระบบ
และวิธีการบริหาร งานบุคคลโดยไม่มีมาตรฐานที่เหมาะสมและเป็นธรรม การบริหารงานบุคคล
ของข้าราชการครู ก็จะมีปัญหาและ ไม่มีประสิทธิภาพไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากสำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู วางระบบบริหารงานบุคคลอย่างมีมาตรฐาน เหมาะสมและ
เป็นธรรมแล้ว การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ก็จะมีประสิทธิภาพเป็นเงาตามตัวไปด้วย
ในส่วนของ การควบคุมกำกับ การบริหารงานบุคคลก็เช่นเดียวกันหากสำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู ไม่ควบคุมกำกับดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว การบริหารงานบุคคลก็จะมี
ความเป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ และในทางตรงกันข้ามหากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
ครูควบคุมกำกับอย่างถูกต้องและเหมาะสมก็จะช่วยเสริมส่ง ให้การบริหารงานบุคคล
ของข้าราชการครูมีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพโดยแน่นอน (สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู, 2534 : 12)

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

1. เสนอแนะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และการจัดระบบราชการในหน่วยงานทางการศึกษา
2. ออกกฎ ระเบียบฯ หลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู เพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับกรม และหน่วยงานทางการศึกษาดัง ๆ นำไปบริหารงานบุคคล
3. ควบคุม กำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลของกรมและหน่วยงานทางการศึกษาดัง ๆ รวมทั้งอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำกรม และอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำจังหวัด เพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ และหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ในการบริหารงานบุคคล ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังภาพประกอบ 1 กลไกการปฏิบัติงานของสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครู (สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครู, 2544 : 7)

ภาพประกอบ 1 กลไกการปฏิบัติงานของคณะกรรมการข้าราชการครู

4. ศักยภาพและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติ
5. รายงานนายกรัฐมนตรี
6. รักษาทะเบียนประวัติข้าราชการครู มีอยู่ 3 ประการคือ
 - 6.1 การกำหนดทะเบียนหลักเกณฑ์ในการจัดทำ และเก็บทะเบียนประวัติ
 - 6.2 การเก็บรักษาทะเบียนประวัติ ของข้าราชการครูทุกคนตามที่กรมต่าง ๆ ส่งมา

ให้เก็บสำหรับข้าราชการคุณละ 1 ฉบับ

6.3 การแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายการในทะเบียนประวัติ กรณีที่มีการเปลี่ยนรายการในทะเบียนประวัติ เช่นการเลื่อนเงินเดือนเลื่อนตำแหน่ง การได้รับคุณวุฒิเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนชื่อหรือชื่อสกุล

7. รับรองคุณวุฒิ

8. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมน

9. ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู
พุทธศักราช 2523 กฎหมายอื่น

10. การเกี่ยวกับการจัดระบบราชการในหน่วยงานทางการศึกษา

11. คำเนิมนการเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนข้าราชการครูให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ทั้งในลักษณะของการกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่และปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง

12. คำเนิมนการเกี่ยวกับการสรรหาบุคคล เพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู โดยการกำหนดระบบหลักเกณฑ์และวิธีการในการสรรหาบุคคล รวมทั้งการสอบแข่งขันการมอบหมาย และการควบคุมการดำเนินการสอบแข่งขันให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม

13. คำเนิมนการเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการครู รวมทั้งการพัฒนาและส่งเสริมวินัยและจริยธรรมของข้าราชการครู และต่อมาในปี 2543 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้แบ่งส่วนราชการเพิ่มขึ้นรวมเป็น 7 กอง โดยการเก็ดยัตราค่าตั้งจากกองต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในกอง โดยปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีอัตราข้าราชการจำนวน 334 อัตรา ลูกจ้างประจำจำนวน 32 อัตรา ลูกจ้างชั่วคราวจำนวน 5 อัตรา คังภาพประกอบ 2 โครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู คังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2544 : 12)

ต้องเป็นผู้ชำนาญการ และมีผลงานทางวิชาการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู กำหนดไว้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติไว้ดังนี้

1. หลักเกณฑ์

1.1 ให้ประเมินผลการปฏิบัติงานตามองค์ประกอบและหลักเกณฑ์ในรายการ
ตามแบบประเมินที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด

1.2 กำหนดคะแนนที่ผ่านการประเมินเท่ากับร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
หรือไม่ต่ำกว่า 700 คะแนน

2. วิธีการ

2.1 คณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรประเมินผลการปฏิบัติงาน
ณ สถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากคำชี้แจงในการขอกำหนดตำแหน่ง และอาจใช้เพิ่ม
สะสมผลงาน เอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลอื่น ๆ พิจารณาประกอบตามสมควร ทั้งนี้อาจใช้วิธี
สัมภาษณ์ สังเกตการสอน หรือสังเกตการปฏิบัติงานประกอบ

2.2 ก่อนจะประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้คณะกรรมการประชุมเพื่อทำความเข้าใจ
ในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินแบบประเมิน รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบ
การประเมินให้มีความเข้าใจร่วมกันก่อน

2.3 ให้คณะกรรมการแต่ละคนประเมิน โดยให้คะแนน โดยอิสระเมื่อกรรมการ
แต่ละคนให้คะแนนแล้วให้นำเสนอประธานคณะกรรมการเพื่อรวมคะแนน และเฉลี่ยคะแนน

2.4 ให้จัดทำรายงานผลการประเมินของคณะกรรมการประเมิน และเสนอรายงาน
ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด (แบบหมายเลข 1)

หลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินความชำนาญการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติไว้ดังนี้

1. หลักเกณฑ์

การประเมินความชำนาญการ ให้คณะกรรมการที่อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญ
ประจำกรม เป็นผู้ประเมิน โดยกำหนดคะแนนเต็ม 70 คะแนน และผู้ผ่านการประเมินต้อง
ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 หรือไม่ต่ำกว่า 45.50 คะแนน โดยเข็กรายการประเมินออกเป็น
3 รายการดังนี้

1.1 ประเมินความชำนาญในการสอนวิชาการ สาขาวิชาตามหลักสูตร
ที่ใช้ในสถานศึกษานั้น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด
(คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

1.2 ประเมินผลงานการสอนในสาขาวิชาที่ชำนาญการนั้น ว่ามีผลปรากฏต่อนักเขียนนักศึกษา ครูอาจารย์และเพื่อนร่วมงานอื่น ผู้ปกครอง ประชาชนหรือสาธารณชนตามหลักเกณฑ์ ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

1.3 ประเมินผลงานในฐานะวิทยากรผู้ชำนาญการตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

2. วิธีการ

2.1 ให้อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำกรมมอบให้ คณะกรรมการตรวจและประเมินความชำนาญการ 3 คน คัดสรรขอ 1 ราย

2.2 ในการตรวจและประเมินความชำนาญการ ให้คณะกรรมการตรวจและพิจารณาจากหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ การสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ การสังเกตการปฏิบัติงาน หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ก่อนที่จะมีการประเมินให้คณะกรรมการประชุมกัน เพื่อทำความตกลงกันในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมิน แบบประเมินรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการประเมินให้มีความเข้าใจร่วมกันก่อน

2.4 ให้คณะกรรมการแต่ละคนประเมินโดยให้คะแนนโดยอิสระ (แบบหมายเลข 2) เมื่อคณะกรรมการแต่ละคนให้คะแนนแล้วให้นำเสนอประธานคณะกรรมการเพื่อรวมคะแนนและเฉลี่ยคะแนน ในกรณีที่คณะกรรมการประเมินเห็นสมควรพัฒนาความชำนาญการ ก็ให้ดำเนินการพัฒนาความชำนาญการก่อน แล้วให้ประเมินความชำนาญการจนผ่านเกณฑ์การประเมิน จึงจะดำเนินการต่อไปได้

2.5 ให้จัดทำรายงานผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด (แบบหมายเลข 3)

ในกรณีที่ผ่านการประเมิน ให้เสนอผลการประเมิน ผลการปฏิบัติงานและผลการประเมินความชำนาญการพร้อมทั้งผลงานทางวิชาการ ผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อให้นำเสนออนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำกรม พิจารณาเห็นชอบต่อไป ในการรายงานผลการประเมิน ให้แนบรายงานผลการประเมินของคณะกรรมการแต่ละคนไปเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย การประเมินความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูสำหรับตำแหน่งอาจารย์ 3 มีแนวการประเมินตามลำดับดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2541 : 20)

1. ข้อมูลที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อประเมินความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1 คำเสนอขอ

1.2 การสังเกตการปฏิบัติงานจริงของผู้สอน

1.3 การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.4 เอกสารหลักฐานอื่น ๆ หรือร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏ ณ สถานศึกษา

หน่วยงานทางการศึกษา หรืออื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการปฏิบัติหรือกระบวนการพัฒนาที่แสดงถึงความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการผู้นั้น

2. การประเมินความชำนาญการในการสอนสาขาใดสาขาหนึ่ง

3. กรณีการประเมินในแต่ละรายการ ที่มีองค์ประกอบย่อยหลายองค์ประกอบ

และแต่ละองค์ประกอบมีระดับคุณภาพต่างกันให้พิจารณาว่าจำนวนองค์ประกอบในระดับใดมากที่สุด ให้ประเมินรายการนั้นลักษณะภาพรวมอยู่ในระดับนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1 31) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตั้งกักกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลควบคุมการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในขณะที่ได้เร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี 2539 ตามกรอบงานปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของกระทรวงศึกษาธิการ และผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนทั่วประเทศดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 การจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดทำโรงเรียนให้ปัจจุบัน จำนวน 3,700 โรงเรียน

1.3 การจัดสร้างอาคารเฉลิมพระเกียรติ หอสมุด สนามเด็กเล่นและจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จำนวน 19 โรงเรียนทั่วประเทศ

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพให้แก่บุคลากรในสังกัด เช่น อาจารย์ 2 ระดับ 7 ครูใหญ่ระดับ 7 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ระดับ 7ศึกษานิเทศก์ ระดับ 7 เป็นต้น

2.2 การปรับเปลี่ยนระบบการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับต่าง ๆ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดประสบการณ์และผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมามากขึ้น

2.3 พัฒนาครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ให้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการสอน การวัด และประเมินผลโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การส่งครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ไปฝึกอบรม

2.3 พัฒนาครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ให้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการสอน การวัด และประเมินผลโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การส่งครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ไปฝึกอบรม ในต่างประเทศ การฝึกอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกโรงเรียน โดยผ่านการสื่อสารระบบดาวเทียม การพัฒนาบุคลากรโดยการใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์

2.4 อบรมกรรมการโรงเรียนทุกคนในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา จำนวน 3,700 โรงเรียน ให้ความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม กำกับ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย

3.1 ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษ โดยเน้นการให้นักเรียนปฏิบัติจริง พร้อมทั้งการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

3.2 เปิดสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกโรงเรียน

3.3 จัดทำหนังสือคู่มือให้กับครู ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ คู่มือการบริหารโรงเรียน คู่มือการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง คู่มือการวัด และประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง และคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากร ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำนวน 40,000 เล่ม

3.4 การจัดสรรครุภัณฑ์ที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง

4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ประกอบด้วย

4.1 การปรับปรุงการจัดองค์กรในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบ โครงสร้างและการปฏิบัติงานภายในให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น

4.2 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดพื้นฐานของการปฏิรูปการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ให้กับบุคลากรทุกระดับทั่วประเทศ โดยเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และคณะผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4.3 การกระจายอำนาจการตัดสินใจ วางแผนและพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่น โดยการออกกระเปาะกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกรรมการโรงเรียน พุทธศักราช 2539

4.4 การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปในลักษณะเงินก้อน โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดนโยบาย เป้าหมาย จุดเน้น และเปิดโอกาสให้จังหวัดวางแผนและพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละพื้นที่

4.5 บูรณาการโครงการ เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันในการทำงาน การใช้บุคลากรและการใช้งบประมาณอย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน

4.6 การมอบอำนาจแก่ระดับปฏิบัติในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

4.6.1 การมอบอำนาจการสั่งซื้อ ตั้งจ้างและกรดัดเนินงานตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

4.6.2 การมอบอำนาจเกี่ยวกับการจ้างลูกจ้างชั่วคราว ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การตั้งจ้าง การเลิกจ้างและอนุญาตการลาของลูกจ้างชั่วคราว ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

4.6.3 การมอบอำนาจการอนุมัติ ให้ข้าราชการอยู่ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการปกติ ให้แก่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

4.7 การใช้เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษาเป็นแนวทางในการจัดตั้งจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน รวมทั้งกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำนักงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ให้สำนักงานเป็นปัจจุบันและทันสมัย

4.8 การปรับปรุงรูปแบบการประชุมภายในหน่วยงาน โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนา งาน เช่น การประชุมผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด การประชุมภายในกรมรวมทั้งการจัดให้มีการประชุมทางวิชาการ การจัดนิทรรศการ การยกย่องบุคลากรและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นในวันสำคัญ ๆ เช่น วันประถมศึกษาแห่งชาติ และในปี 2540 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้งานปฏิรูปการศึกษาปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม บังเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน และบัญญัติ 10 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็นทิศทางของการพัฒนาสู่เป้าหมายอย่างชัดเจน

การปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2540 ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนาทั้ง 10 ข้อ เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปเป็นแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบและบริเวณโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่คืออยู่เสมอ

1.2 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความสะอาด ร่มรื่นและสวยงาม

1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

1.4 จัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด และจัดครุภัณฑ์ประจำห้อง พร้อมทั้งจัดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 ซ่อมแซม บำรุงรักษา ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอนให้พร้อมที่จะใช้งาน

1.6 พัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนและลูกจ้างประจำเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน

2. การจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดในโรงเรียนตลอดปี แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 สำรวจความต้องการแหล่งน้ำในโรงเรียนและหน่วยงานที่จะสามารถ

ให้การสนับสนุน

2.2 หน่วยงานทุกระดับประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 จัดเตรียมภาชนะ ถังเก็บน้ำและจัดหาน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ให้เพียงพอ

ตลอดปี

2.4 มีการจัดการการใช้น้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่า

3. การเปิดขยายการรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ระดับก่อนประถมศึกษา (ชั้นอนุบาล 3 ขวบ)

3.1.1 เปิดขยายห้องเรียนชั้นอนุบาล 3 ขวบ

3.1.2 จัดเตรียมห้องเรียน ครุภัณฑ์และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

3.1.3 จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์และของเล่นประจำมุมประสบการณ์

3.1.4 จัดจ้างที่เลี้ยงหรือจัดครูที่มีอยู่ให้เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์

ให้เหมาะสม และพัฒนาบุคลากร เช่น ครู พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์จังหวัดและวิทยากรแกนนำ

3.1.5 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ให้ช่วยเตรียมความพร้อม

และดูแลเด็ก

• 3.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2.1 เปิดโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น

3.2.2 จัดหาและพัฒนาครูผู้สอน 4 รายวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์

3.2.3 พัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

ขั้นพื้นฐานที่เปิดใหม่

3.2.4 จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์สำหรับห้องเรียนที่เปิดใหม่

4. การยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนทุกระดับชั้นเน้นการให้นักเรียนปฏิบัติจริง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติ รวมทั้งการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 โรงเรียนจัดห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้พร้อมที่จะปฏิบัติการเรียนการสอน รวมทั้งจัดหาสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในห้องปฏิบัติการ

4.2 นักเรียนได้ใช้ห้องปฏิบัติการในการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า โดยมีครูวางแผน มีหลักฐาน สามารถตรวจสอบการใช้ห้องปฏิบัติการ ผลงานนักเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้

4.3 พัฒนาห้องสมุดในโรงเรียน โดยจัดหาหนังสือ สื่อการเรียนการสอน และสิ่งพิมพ์ให้เพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าครอบคลุมทุกวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ แนวการจัดประสบการณ์

4.4 โรงเรียนวางแผนกำหนดมาตรการ กิจกรรมให้นักเรียนใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น โดยมีหลักฐานสามารถตรวจสอบการดำเนินงาน และพฤติกรรมของนักเรียนได้

4.5 พัฒนาครูให้มีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ตามสภาพปัญหาและใช้แหล่งความรู้ในชุมชน

4.6 หน่วยงานทุกระดับมีมาตรการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกวิชาโดยให้นักเรียนแสวงหาความรู้และปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตประจำวันของตนเอง

4.7 โรงเรียนจัดหา และจัดทำสื่อการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติ

5. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้น

- การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (มปก.) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- การสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- การสอนภาษาอังกฤษเพื่อสร้างพื้นฐานขั้นต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2
- การสอนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

แนวทางดำเนินงาน ดังนี้

5.1 ทุกโรงเรียนสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (มปภ.)

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

5.2 ฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรที่เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง และให้ปฏิบัติจริงแล้วรวบรวมผลงานในขณะฝึกอบรมมาสรุปเป็นความรู้และแนวทางปฏิบัติ

5.3 หน่วยงานทุกระดับจัดปัจจัยสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ตามความต้องการจำเป็น

5.4 จัดระบบการติดตาม ประเมินผล นิเทศ ช่วยเหลือครูในการสอนและปฏิบัติ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา วางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

6. การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง โดยลดความสำคัญของการใช้ข้อสอบ เพิ่มการสังเกตพฤติกรรมและการรวบรวมผลงานของนักเรียน แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 พัฒนาคู่มือผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้เกี่ยวกับการวัด และประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง โดยเน้นการประเมินผลจากการสังเกตและเก็บสะสมผลงาน

6.2 ถัดแก้ส่วนของ การวัดและประเมินผลแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยเน้น การวัดและประเมินผลพฤติกรรมกระบวนการและการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เพื่อพัฒนานักเรียน ให้สมดุลครอบคลุมทุกด้าน

6.3 โรงเรียนใช้ระบบบันทึก โดยรวบรวมผลงานนักเรียนเป็นรายบุคคลและ พิจารณานำผลที่ได้มาพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างค่อเนื่อง

6.4 มีกณินเทศอย่างจริงจัง ให้โรงเรียนดำเนินการการวัดและประเมินผล ตามแนวการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

7. การส่งเสริมให้ข้าราชการครูแสวงหาความรู้และพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

7.1 โรงเรียนจัดแหล่งค้นคว้าความรู้สำหรับข้าราชการครู

7.2 ให้ข้าราชการครูศึกษาจากแหล่งค้นคว้าความรู้ที่จัดให้และแหล่งอื่น ๆ

7.3 หน่วยงานทุกระดับจัดให้มีการประชุมเชิงวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

7.4 จัดให้มีคณะกรรมการให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

7.5 จัดให้ข้าราชการครูนำเสนอผลงานและความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาตนเอง

7.6 ให้ข้าราชการครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงานแล้วนำมาพิจารณา ขึ้นชมยกย่อง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และนำเสนอเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

7.7 กระตุ้นให้ครูมีความรับผิดชอบในหน้าที่ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนด้วยความรักและเมตตา

8. การร่วมพัฒนาการศึกษาโดยกรรมการ โรงเรียนหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่น และชุมชน แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

8.1 พัฒนากิจกรรมโรงเรียนให้มีความรู้ เข้าใจบทบาทหน้าที่ เพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมกำกับ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา

8.2 กรรมการโรงเรียนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาการศึกษา บริหารการเงินและงบประมาณ และแก้ไขปัญหของโรงเรียน

8.3 กรรมการโรงเรียน หน่วยงาน องค์กรในท้องถิ่นและชุมชนร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

8.4 โรงเรียนให้บริการ ร่วมกิจกรรม และร่วมพัฒนาชุมชนในด้านการศึกษา

8.5 ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ

9. การทำสำนักงานให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย ใช้เทคนิคการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

9.1 แสวงหาความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

9.2 จัดสำนักงานให้สะอาด ร่มรื่น สะดวกสบาย เป็นสัดส่วน และสวยงาม มีบรรยากาศเอื้อต่อการปฏิบัติงาน

9.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพดีทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.4 จัดระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ครบถ้วน ถูกต้องเป็นปัจจุบันและทันสมัย ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน

9.5 ใช้กระบวนการวางแผนและการจัดการที่เน้นผลที่ต้องการ กำหนดตัวบ่งชี้ให้ครอบคลุมชัดเจนและมีการบูรณาการโครงการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการทำงานให้เกิดความรวดเร็ว ส่งผลต่อคุณภาพของงาน

9.6 บริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้บุคลากรทุกระดับร่วมการวางแผนการดำเนินงานของสำนักงาน

9.7 ให้บุคลากรในสำนักงานจัดทำเพิ่มสะสมผลงานของตนเอง

10. การเร่งรัด การตรวจ ติดตาม ประเมินผล นิเทศงานอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ
แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

10.1 หน่วยงานทุกระดับวางแผนและจัดระบบการติดตาม นิเทศ ประเมินผล การปฏิบัติงานร่วมกัน โดยการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างจริงจัง การปรับปรุงวิธีการจัดประชุมประจำเดือน ให้ผู้บริหาร ของหน่วยงานในสังกัดนำเสนอผลการพัฒนางานต่อที่ประชุม โดยมีเอกสารรายงานอย่างย่อ ๆ หรือมีผลงานประกอบ เช่น ภาพถ่าย วิดีทัศน์

10.2 หน่วยงานทุกระดับตรวจติดตาม นิเทศงานตามจุดเน้นการพัฒนา รวมทั้ง เรื่องสุขภาพจิต อาหารเสริม อาหารกลางวัน การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและการบริหาร งบประมาณ

10.3 เสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร และหน่วยงานในสังกัด ที่ประสบผลสำเร็จ เช่น การยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล การประชาสัมพันธ์ให้เป็นแบบอย่างที่ดี แก่หน่วยงานอื่น

10.4 จัดทำระบบสารสนเทศผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด ตามระยะเวลาที่กำหนดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แฟ้มภาพ วิดีทัศน์

สรุปได้ว่าการให้หน่วยงานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทุกระดับนั้น จะต้องมีอำนาจในสิ่งที่จัดการศึกษาตามกฎหมายในความเห็นชอบของกระทรวง ศึกษาธิการ และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่รับนโยบายมาปฏิบัติในการจัดการศึกษา คือมีหน้าที่ดูแล ควบคุมการจัดการศึกษาที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปเป็นแนวปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็นศูนย์กลางทางการบริหารและประสานงานของคุรุสภา เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภามุ่งตามวัตถุประสงค์ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาแบ่งส่วนงานระดับกองเป็น 9 กอง ระดับฝ่าย 33 ฝ่าย

คุรุสภา มีประวัติยาวนานคู่กับกระทรวงศึกษาธิการ นับตั้งแต่การจัดตั้ง “วิทยาทานสถาน” เมื่อปีพุทธศักราช 2438 ต่อมาตั้งสภาสำหรับอบรมครูขึ้น เรียกว่า “สภาไทยจารย์” จนถึงปี พุทธศักราช 2445 ได้จัดตั้งสโมสรทางวิชาการ เรียกว่า “สามัคยาจารย์สโมสรสถาน” และยกสถานะเป็น “สามัคยาจารย์สมาคม” เมื่อปีพุทธศักราช 2447

สามัคยาจารย์สมาคมในสมัยนั้นเป็นสมาคมวิชาชีพครู ที่ทรงเกียรติและเกียรติคุณของสมาคมยิ่งสูงเด่นขึ้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามกุฎราชกุมาร ได้ทรงรับสามัคยาจารย์สมาคมอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อพุทธศักราช 2448

นายทวี บุญยเกษตร อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครู กระทบกระเทือนด้านเศรษฐกิจ การดำรงชีพและความก้าวหน้า จึงได้มีการเสนอพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจัดตั้งสภาขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า “คุรุสภา” เป็นนิติบุคคล ให้ครูทุกคนเป็นสมาชิกคุรุสภา ให้ครูปกครองครูและให้คุรุสภาช่วยชกฐานะครูและวิชาชีพครู (สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดบุรีรัมย์. 2545 : 1)

อำนาจหน้าที่ของคุรุสภา

คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488

รวม 5 ประการ ดังนี้ คือ

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องการจัดการศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตรแบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษา

2. ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณของครู และวินัยของครู พิจารณาโทษครู ผู้ประพฤติผิด และพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู

3. พิจารณาสีทธิของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

4. ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร

5. พัฒนาความรู้ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู

การบริหารงานของคุรุสภา โดยมีคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา เป็นผู้บริหารงานของคุรุสภา โดยมีเลขาธิการคุรุสภาและเจ้าหน้าที่คุรุสภาเป็นผู้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภามี จำนวน 26 คน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. กรรมการโดยตำแหน่ง มีจำนวน 16 คน ประกอบด้วย

1.1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	ประธานกรรมการ
1.2 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	รองประธานกรรมการ
1.3 อธิบดีหรือหัวหน้างานระดับกรมทุกกรม	กรรมการ

1.4 เลขานุการครูสภา

กรรมการและเลขานุการ

2. กรรมการโดยการเลือกตั้ง มีจำนวน 10 คน ประกอบด้วย

- 2.1 ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 4 คน
- 2.2 สังกัดกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 คน
- 2.3 สังกัดครูโรงเรียนเอกชน จำนวน 2 คน
- 2.4 สังกัดครูเทศบาล จำนวน 1 คน
- 2.5 สังกัดครูกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน

กรรมการอำนวยการครูสภาฝ่ายผู้แทนครูที่มาจากการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นอกจากนี้เพื่อกระจายอำนาจการบริหารงานไปยังสมาชิกครูสภาทั่วประเทศ เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การของครูสภาอย่างใกล้ชิด คณะกรรมการอำนวยการครูสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการครูสภาขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งแต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการฝ่ายผู้แทนครู โดยดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ดังนี้

1. คณะกรรมการครูสภาจังหวัด
2. คณะกรรมการครูสภาอำเภอ
3. คณะกรรมการครูสภากรุงเทพมหานคร ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (10 คณะ)
4. คณะกรรมการครูสภาในสังกัดเขตกรุงเทพมหานคร (38 คณะ)

กล่าวได้ว่าครูทุกคนต้องเป็นสมาชิกครูสภา ดังนั้นผู้ที่ได้รับการบรรจุให้เป็นครู

ถือว่าเป็นสมาชิกครูสภาแล้วโดยไม่ต้องยื่นใบสมัคร แต่อย่างไรก็ตามเพื่อการเป็นสมาชิกครูสภาที่สมบูรณ์ สมาชิกทุกคนต้องทำทะเบียนประวัติ และทำบัตรประจำตัวสมาชิกครูสภาเพื่อแสดงในการใช้สิทธิรับบริการต่าง ๆ จากครูสภา และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของครูสภาด้วย และครูสภาทำหน้าที่ขกกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณครู เพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ถูกต้องในกรอบที่ตั้งไว้ กรอบที่ครูสภาออกมาเพื่อให้ครูได้ถือปฏิบัติ คือ ด้วยเรื่องจรรยาบรรณครูเพื่อให้ครูได้ยึดถือปฏิบัติ ประกอบด้วย 9 ประการ ดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้เอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจ

ในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงาม

ให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ

4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย เติปัญญา จิตใจ อารมณ์

และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติให้แก่ตนโดยมิชอบ

6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือนักเรียนและชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา

และวัฒนธรรมไทย

สรุปได้ว่าครูนั้นมีแนวทางปฏิบัติในระเบียบที่ทำให้มีการพัฒนาเข้าสู่ในวิชาชีพครู ซึ่งครูสภาต้องเข้ามาดูแลงานพัฒนาวิชาชีพครูและงานสวัสดิการ โดยครูสภาทำหน้าที่เพียงออกกฎ ระเบียบ จรรยาบรรณครู รณรงค์ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมุ่งให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี สังคมให้ความเคารพยกย่องเป็นปวงนิยบุคคล ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะหน้าที่เกี่ยวกับครูสภาอยู่หลายท่าน ดังนี้

สมศักดิ์ ปริศนานันทกุล (2544 : 1) ได้กล่าวว่า เมื่อมองย้อนอดีตไปศึกษาภารกิจของครูสภา จะพบว่าตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2488 เป็นต้นมาครูสภามีภารกิจหลักคืออยู่สามประการ คือการบริหารงานบุคคลในสาขาวิชาชีพครูแทน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน งานพัฒนาวิชาชีพครู และงานสวัสดิการ ต่อมาเมื่อมีการแยกงานบริหารงานบุคคลออกจากครูสภาเมื่อปีพุทธศักราช 2523 ครูสภาจึงมีภารกิจสำคัญเหลือเพียงงานพัฒนาวิชาชีพครูและงานสวัสดิการ และเมื่องานวิชาชีพ ไม่มีกฎหมายบังคับชัดเจนให้ครูปฏิบัติ ไม่มีบทกำหนดโทษหรือควบคุม ครูสภาจึงทำหน้าที่เพียงออกกฎ ระเบียบ จรรยาบรรณครู รณรงค์ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี บทบาทด้านสวัสดิการมีมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าเรากำลังหลงทาง เมื่อมาถึงจุดนี้ครูสภาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปตัวเอง ถ้าปฏิรูปครูสภาล้มเหลว แม่นอนว่าการปฏิรูปการศึกษาอ่อนล้าเหลวไปด้วยหลักการสำคัญของการปฏิรูปครูสภาในอนาคตคือดำเนินการด้านวิชาชีพครูเป็นหลัก

พุทธชัย อุตนา (2544 : 2) ได้กล่าวว่า ได้เห็นความตั้งใจของสมาชิกครูสภาที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งด้านตำแหน่ง หน้าที่ สังกัด คุณวุฒิ วิทยวุฒิ และสภาพการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจที่จะปฏิรูปครูสภาให้เป็นองค์กรวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยการเสนอแนะความเห็น ให้เห็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ ในเชิงสร้างสรรค์แก่ครูสภาเป็นอย่างมาก ทำให้คิดว่าถ้าวการปฏิรูป ครูสภาสู่องค์กรวิชาชีพ ที่แต่เดิมหลายฝ่ายมองว่าเป็นเรื่องยาก เนื่องจากมีสาระสำคัญหลายประเด็นที่มีผลกระทบกับผู้ประกอบวิชาชีพครู

หลายแสนคน แต่บัดนี้ความคิดเช่นนั้น เปลี่ยนไปผลแห่งความคิดของมวลสมาชิก ช่อมเป็นพลังขับเคลื่อนศุภฤกษ์ไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ ทำให้มองเห็นทางเดินทะเลอุรุโจรง และมีใจเป็นเสียงยาต เกินความสามารถที่จะช่วยกันดำเนินบทบาทหน้าที่ต่อไปอย่างแน่วแน่มั่นคง นั้นย่อมหมายถึง การยกระดับวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงเป็นที่ยกย่องของสังคม

ศุภฤกษ์เป็นหยักต่อสู่ทุกวิถีทางเพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชั้นสูง บัดนี้กฎหมายเปิดโอกาสให้แล้ว จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่มีผลกระทบต่อมวลสมาชิกส่วนใหญ่ ศุภฤกษ์จะดำเนินการ โดยยึดมั่นในสิทธิประโยชน์ และ ตามความเห็นส่วนใหญ่ของมวลสมาชิกที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายเป็นสำคัญ สมาชิกศุภฤกษ์ คงจะ ได้ช่วยกันสานฝันให้เป็นจริง

จักรพรรดิ รัชกาล (2544 : 3) ได้กล่าวว่า ศุภฤกษ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ทำหน้าที่ในฐานะองค์กรวิชาชีพครู ที่มีประสิทธิภาพตลอดมา โดยเฉพาะในปีพุทธศักราช 2543 ศุภฤกษ์ได้ทำหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพครูของไทยมาครบ 55 ปีแล้ว ศุภฤกษ์กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้เป็นแบบแผนในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ได้รณรงค์ส่งเสริมทุกวิถีทาง เพื่อพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้น การดูแลบรรณารักษ์ การส่งเสริมพัฒนาครู ได้มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามลักษณะของวิชาชีพเป็นบทบาทที่ศุภฤกษ์ ดำเนินการมาแล้วหลายทศวรรษ ศุภฤกษ์ไม่ได้ทำงานในฐานะสมาคมวิชาชีพเพียงอย่างเดียว เมื่อมีการปฏิรูปวิชาชีพครู ศุภฤกษ์จึงมีความพร้อมที่จะปรับตัว ให้สามารถทำหน้าที่ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมศักดิ์ อคโท (2544 : 4) ได้กล่าวว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะเป็นผู้กำหนดอนาคตของคนในชาติ ดังนั้นจึงควรได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องผ่านกระบวนการศึกษาอบรม ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องมีจรรยาบรรณและองค์กรวิชาชีพควบคุมการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน

โดยสำนักงานเลขาธิการศุภฤกษ์ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะองค์กรวิชาชีพครู ภายใต้การควบคุมของสภาครูหรือศุภฤกษ์ สร้างคุณภาพการแก่ครู และการศึกษาระดับชาติมาหลายทศวรรษ บัดนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบัญญัติให้ปรับปรุงบทบาทศุภฤกษ์ใหม่ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ ในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ดูแลเรื่องมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

สุวิทย์ คุณกิตติ (2545 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา คือปัจจัยหลักที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษา บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนั้นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน ในลำดับต้น ๆ ของกระบวนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ ในการพัฒนาคุณภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกว่าห้าแสนคนในปัจจุบัน

ในการดำเนินการดังกล่าวจะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือของครู และองค์กรครู ที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพ ของบุคลากรในกลุ่มวิชาชีพของครู ทั้งในด้านคุณภาพ ทางวิชาการ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ เป็นที่ศรัทธาพึ่งพิงของศิษย์ ผู้ปกครองและสังคม เป็นความหวังของประเทศชาติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องถือว่า เป็นภาระหน้าที่อันสำคัญ ที่จะต้องสร้างสิ่งนี้ให้บังเกิดผลในอนาคตอันใกล้

จำลอง ครุฑขุนทด (2545 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูทั่วประเทศ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าบทบาทของครูเป็นภาระหนักที่จะต้องสร้างสรรค์ศิษย์ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นพลเมืองดีของชาติ งานของครูจึงเป็นงานสร้างสรรค์ ที่ยิ่งใหญ่หรืออาจกล่าวได้ว่า ครูคือสถาปนิกสังคม สังคมไทยในปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสาร การแพร่กระจายข่าวสารและข้อมูลความรู้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ที่ตามมา ความรู้เท่ากัน ความสามารถในการคิดการปรับตัว เป็นสิ่งจำเป็น ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะกับความเป็นครู ผู้มีหน้าที่เตรียมเยาวชนให้พร้อมที่จะเผชิญ กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ครูจึงต้องมีศักยภาพแห่งความเป็นครูยุคใหม่ เป็นครูดีที่ศิษย์รัก โดยเริ่มจากตัวครูเองในการเสริมสร้างศักยภาพความเป็นครู หมั่นศึกษาพัฒนาตนเอง ในการเสริมสร้างศักยภาพ ที่สามารถและพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และสังคม ด้วยภาพลักษณ์ ความเป็น “ปुरुณินบุคคล” เป็นผู้นำและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเป็นครูมีเอกภาพ มีวิสัยทัศน์ ที่กว้างไกล รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ศิริกร มณีรินทร์ (2545 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพครูชั้นสูง ที่มีความสำคัญในการสร้างอนุชนให้พัฒนาคน คู่ความเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ครูจึงมีภารกิจ ที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญต่อมนุษยชาติยิ่ง ในภาวะที่สังคมโลกยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วเกิดวิกฤตและปัญหาปรับตัวอย่างกว้างขวาง ระบบการศึกษาและครูจึงถูกคาดหวัง จากสังคมที่จะช่วยแก้วิกฤตต่าง ๆ และยังเป็นความหวังของสังคมที่จะเป็นผู้สร้างเสริมปัญญา

ให้แก่เยาวชนและผู้คนในสังคม ได้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำเนินชีวิตได้
อย่างราบรื่นและเป็นสุข

ดังนั้นครูจึงต้องมีศักยภาพและสมรรถภาพของการเป็นครูมืออาชีพ โดยเฉพาะในยุค
ของการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งมั่นพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีจิตสำนึกในความเป็นไทย
มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสังคม สร้างความรู้ สร้างคุณธรรม สร้างความสามัคคี
และเอื้ออาทรบนพื้นฐานภูมิปัญญาไทยสู่สากล ครูคือความหวังของการปฏิรูปการศึกษา

สรุปได้ว่าครูสถานมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาวิชาชีพครู และงานสวัสดิการ
ซึ่งครูสภาได้ยึดมั่นหลักการพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ให้วิชาชีพครู
เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี สังคมให้ความเคารพยกย่องเป็นปูชนียบุคคล จึงได้กำหนดเกณฑ์
มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติของครูสายผู้สอนทุกคนได้ปฏิบัติ
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายความว่า เทศบาล ตำบล กิ่งอำเภอ
และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ตำบล หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขต
หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขต
หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขต
หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหาร
ส่วนตำบล. 2542 : 1)

การกำหนดให้อำนาจหรือมอบอำนาจ ไปให้หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ โดยมีอำนาจ
ในการกำหนดนโยบาย คัดเลือกและดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายกำหนด
เป็นการกระจายอำนาจรัฐบาลกลาง คือให้อำนาจส่วนท้องถิ่นบริหารงานในเขตอำนาจของตน
และการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักการที่กำหนด
มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิก
ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

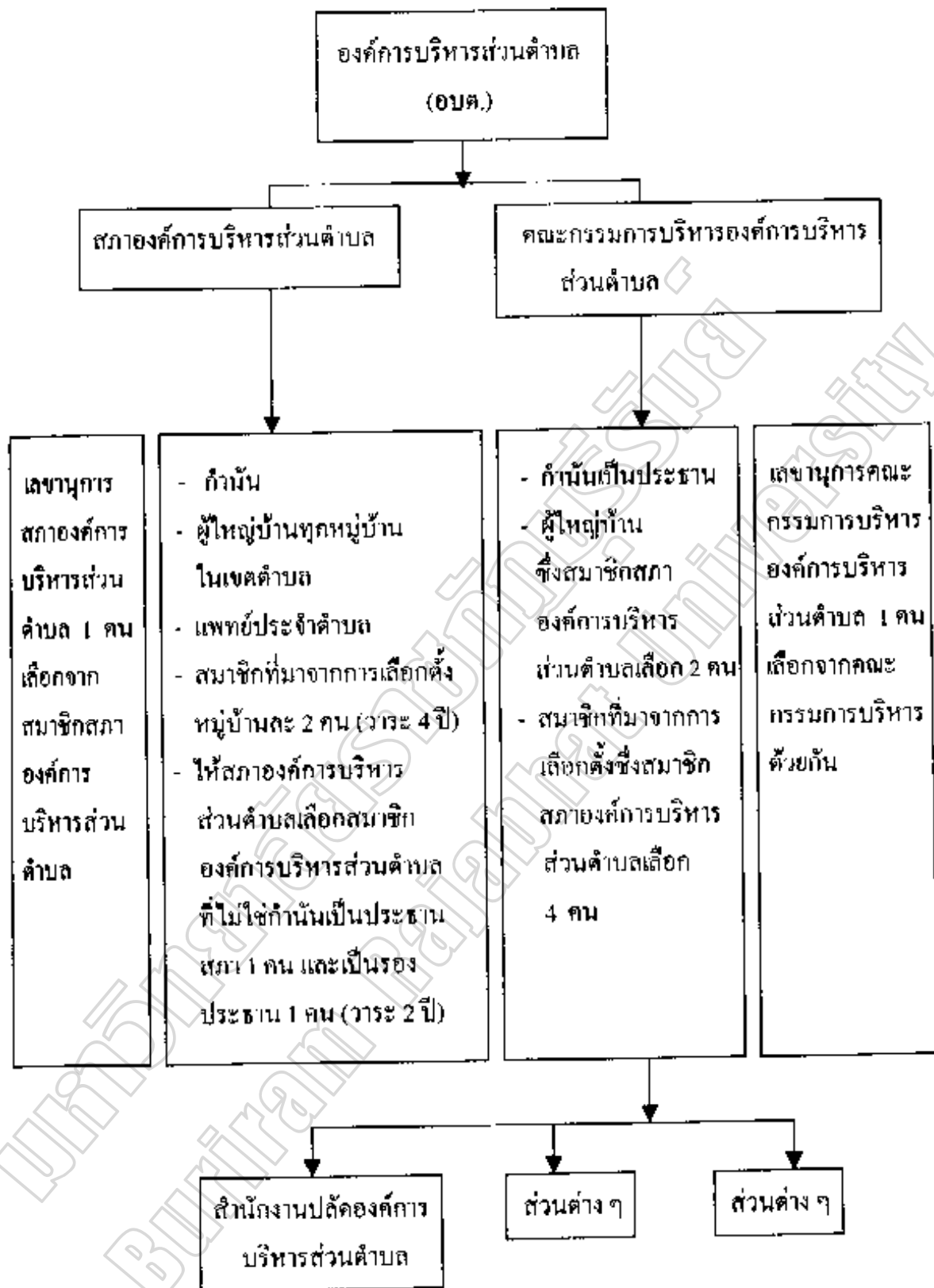
การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ยึดหลัก การกระจายอำนาจการปกครอง
ให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง
เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการ

แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย คัดสรรใจ และดำเนินกิจการ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายกำหนดซึ่งกองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง (2539 : 12) มีหน้าที่ดูแลจัดรูปแบบโครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งให้เป็นไปตามโครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วยสมาชิกดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากรายครัวในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสองคนโดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ประธานสภา และรองประธานสภาคนหนึ่ง เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี มีเลขานุการหนึ่งคนเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 ปี ซึ่งนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี มีเลขานุการหนึ่งคนเลือกจากกรรมการบริหาร

สรุปได้ว่าต้องมีโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบขึ้นมาเป็นสมาชิกในการบริหาร ซึ่งมาจากบุคคลในหมู่บ้านนั้นประกอบ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้ง โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากโครงสร้างดังกล่าวซึ่งสรุปได้ดังภาพประกอบ 3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล (สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2539)

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

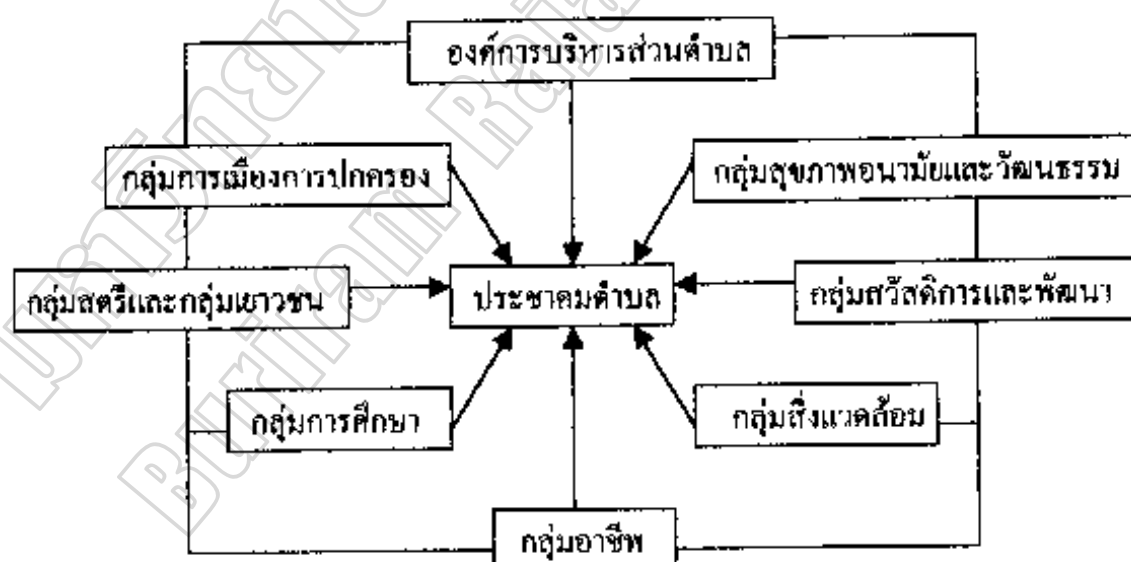
จากโครงสร้างดังกล่าวข้างต้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีบุคคลที่กล่าวถึง การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลายท่านประกอบด้วยบุคคลดังนี้

ช่วงศ ฉายะบุตร (2539 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ประกอบไปด้วย

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการฝึกสอนการเมืองการปกครองให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นคนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารส่วนท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและห่วงแทนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนเองอาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักปกครองตนเอง คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารส่วนท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน แล้วจะต้องพึงเสียงประชาชนด้วย ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของคนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน
3. การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวางนับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง รัฐบาลมีอาจจะต้องดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ไขปัญหโดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่เกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหา ได้ดีกว่ากิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง
4. การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชนความต้องการ และปัญหาย่อมแตกต่างกันออกไป ผู้ที่บริหารหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ควรเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหา และความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
5. การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การได้รับเลือกตั้งของคณะบริหารจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน

6. การปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิด ในการพัฒนาชนบทแบบมีส่วนร่วมของการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ด้วยเรื่องดังกล่าวทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นในสภาตำบล ได้จัดตั้งขึ้นมาตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 22/2499 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2499 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบล หมู่บ้านเท่าที่จะเป็นประโยชน์กับท้องถิ่น และเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2509 กระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งที่ 275/2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ขึ้น โดยรวมคณะกรรมการตำบล และสภาตำบลเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน อย่างไรก็ตามฐานะของสภาตำบลยังไม่ได้เป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพขาดความคล่องตัวในการบริหาร ต้องมีกลุ่มองค์กรของชาวบ้านอื่นๆ เข้าไปร่วมมือ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดใจกว้างยอมรับองค์กรอื่น ๆ โดยมีตัวองค์กรบริหารส่วนตำบลเองเป็นศูนย์กลาง ดังภาพประกอบ 4 ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลกับกลุ่มองค์กรประชาชนต่าง ๆ (สมพันธ์ เศรษฐกิจ. 2543 : 32)

ภาพประกอบ 4 ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลกับกลุ่มองค์กรประชาชนต่าง ๆ

ดังนั้นรัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลที่ได้กำหนดในพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 ให้เป็นนิติบุคคลเพื่อให้สามารถรับรอง การกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนซึ่งประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลหนึ่งให้มีสภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล สภาตำบลประกอบด้วยสมาชิก โดยตำแหน่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้าน ละหนึ่งคน (กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล, 2542 : 2)

เมื่อเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือ บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

เมื่อกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สำหรับสิทธิและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล รัฐธรรมนูญระบุว่า มีสิทธิ ที่จะจัดการศึกษา อบรม และฝึกอาชีพและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น คือเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อัญชลี ธรรมะวิริกุล (2540 : 11) ได้กล่าวถึงองค์การบริหารส่วนตำบลหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “อบต.” เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น โดยเฉพาะสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญในบทบาทการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ เพราะเข้าใจพื้นที่และเข้าใจถึงวัฒนธรรมประเพณี อาชีพ ทรัพยากรและรู้ถึงความต้องการและปัญหาของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งบทบาทดังกล่าวจำแนกได้ต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอ ในกรรวางแผนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การใช้พื้นที่ อาคารสถานที่ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้บุคลากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประชุมผู้นำท้องถิ่น องค์กรที่อยู่ในท้องถิ่น อาทิกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เฝียงตามสายในหมู่บ้าน
3. การประสานงานการจัดสรรศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการประสานงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือการประสานเพื่อหากลุ่มเป้าหมายในการเรียนการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ การประสานงานในการหาสถานที่ เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา เช่น สถานที่ก่อสร้าง ห้องสมุดประชาชน สถานที่ก่อสร้างศูนย์การเรียน สถานที่ก่อสร้างที่ย่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ประสานงานเพื่อจัดหาทรัพยากรในท้องถิ่น มาเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น การหาแหล่งเงินงบประมาณ การประสานกับผู้รู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในการจัดการเรียน การสอน
4. การให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้จัดกิจกรรมการศึกษา และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรในท้องถิ่นที่เข้าใจสภาพปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานพัฒนาชุมชน สามารถเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างจิตสำนึก ในความเป็นเจ้าของในชุมชนที่จะช่วยกันดูแล และพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในท้องถิ่นของตน
5. รวบรวมสภาพปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษา งานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นงานที่มีความหลากหลายในเรื่องกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย บุคลากรและพื้นที่ในการจัด ดังนั้น อาจพบว่าการศึกษานอกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่มาก และมีปัญหาและอุปสรรคมีอยู่บ้าง คนที่เรจะสามารถเข้าใจปัญหาได้เป็นอย่างดี คือ “องค์การบริหารส่วนตำบล”

สมพันธ์ เดชะอธิก และคนอื่น ๆ (2543 : 32) กล่าวว่าต้องมีกลุ่ม องค์กรของชาวบ้าน
 อื่น ๆ เข้าไปร่วมมือ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดใจกว้างยอมรับองค์กรอื่น ๆ โดยมีตัว
 องค์กรบริหารส่วนตำบลเองเป็นศูนย์กลางที่มีความสำคัญ และแนวความคิดประชาคมตำบล
 อันหมายถึงการรวมพลังใจ พลังความคิด พลังกาย ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน
 ผู้นำองค์กรและกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น ผู้อาวุโส พระสงฆ์ ข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า
 นายทุนเงินกู้ ผู้นำเยาวชน คนจน ในอันที่จะร่วมกันสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน
 ระดับตำบล จึงมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ โดยไม่จำเป็นต้องจัดตั้งองค์
 กรขึ้นมาใหม่แต่อาศัยความรู้ความเข้าใจ และการสร้างเสานี้ร่วมกันในการทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน
 การที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในลักษณะประชาคมต้องพิจารณาเงื่อนไข 14 ข้อ คือ

1. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความเป็นประชาคม อันประกอบด้วยการมีกลุ่มองค์กร
 จำนวนคน สถานที่ การพบปะ ประเด็นที่พูดคุย ความใกล้ชิดและการสื่อสารว่าทั้งหมดนี้
 มีมากน้อยเพียงใด
2. กระบวนการตัดสินใจและเรียนรู้ของชุมชน ว่ามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน
 และหาข้อสรุปในการแก้ไขปัญหายังไง
3. ภาวะผู้นำ ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด กระหายตัวหรือไม่ ผู้นำ มีความสัมพันธ์กับ
 สมาชิกหรือไม่ และคุณสมบัติในการติดตามปัญหาการเรียนรู้ เป็นกลาง มขงกว้างไกลหรือไม่
4. กระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ในการให้ความสำคัญกับการตั้งคน
 การพัฒนาศักยภาพของสมาชิก การเน้นกลุ่มว่ามีอำนาจ และพลังในการเปลี่ยนแปลง
 และความรับผิดชอบร่วมกัน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสถาบันต่าง ๆ ทั้งวัด โรงเรียน หน่วยงาน
 ราชการต่าง ๆ
6. ความเป็นชุมชนและการหาทางออกร่วมกัน โดยศึกษาประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า
 การทำกิจกรรมร่วมกัน การดึงเอาคนที่ยังไม่สนใจงานพัฒนาเข้ามาร่วม
7. บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในการเป็นผู้นำ และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม
 การพัฒนาร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน
8. การให้ความสำคัญกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในฐานะที่เป็นศูนย์กลาง
 และแกนกลางของการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทั้งนี้เพราะมีทรัพยากรจำนวนมาก ทั้งในเรื่องคน
 ทุน วัสดุอุปกรณ์ และอำนาจหน้าที่

9. การมองเห็นคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีทั้งความเหมือน และความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ในการนำมาใช้ประยุกต์เพื่อเสริมความเข้มแข็งต่อจากรากฐานเดิมทางวัฒนธรรม

10. การบริหารจัดการและกฎระเบียบ ที่เอื้ออำนวยและเป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การบริหารบุคคล กลุ่ม โครงการ การบัญชี การเงิน การตรวจสอบ การบันทึก การประชุม การวางแผนแบบมีส่วนร่วม ล้วนเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม ภายใต้อภิมหาความรู้ ความสามารถของชุมชน ประยุกต์เข้ากับหลักวิชาการสากล

11. การระดมทุนภายในและภายนอกชุมชน การเสนอแนวคิดหรือหลักการที่ดี แต่ขาดทรัพยากรทุนในการดำเนินงาน ก็ทำให้ไม่สามารถเกิดกิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เป็นจริงในชุมชนได้ ดังนั้นชุมชนจึงต้องพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ในการระดมทุนภายในก่อน ต่อเมื่อขาดแคลน จึงหาแหล่งสนับสนุนจากภายนอก โดยดำรงศักดิ์ศรีและความอิสระในการทำงานของชุมชน

12. นโยบาย และกลไกรัฐ ที่มีอิทธิพลลงไปสู่ชุมชนและพยายามจัดตั้งองค์กรให้เป็นระบบย่อยในการขยายนโยบายจากศูนย์กลางและสร้างเป็นกลไกของภาครัฐ ลักษณะดังกล่าวเอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชน

13. การจัดการกับความขัดแย้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการทั้งแบบดั้งเดิม โดยใช้วัฒนธรรมชุมชนและสันติวิธีอย่างไรบ้าง จึงทำให้ลดความขัดแย้งและหันมาเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนร่วมกัน

14. กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชนมีกระบวนการหรือเครื่องมือในการทำงานอย่างไรบ้าง จึงทำให้กิจกรรมพัฒนาประสบผลสำเร็จ ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญในที่นี้คือ กระบวนการการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มในตำบล

นอกจากนี้ ประณัย วณิชชานนค์ (2543 : 105) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของที่ยอมรับปัญหาความต้องการและรู้วิธีการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดีในด้านการจัดการศึกษา จึงรู้เนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนในห้องถิ่นรู้มากกว่าบุคคลที่อยู่ส่วนกลาง และบุคคลภายนอกที่อยู่ทีอื่น อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มผู้เรียน รู้สภาพท้องถิ่นเป็นอย่างดี ย่อมสามารถจัดการศึกษาอบรมได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสามารถจัดได้ทั่วถึงกว่าที่ส่วนกลางจะดำเนินการ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 49 – 50) ได้กล่าวว่าครูได้เป็นกำลังสำคัญ และมีบทบาทในการให้การศึกษา กับเยาวชนในระบบโรงเรียนอย่างค่อเนื่องมาเป็นเวลากว่าร้อยปี และอนาคตค่อจากนี้ไปบทบาทของครูจะต้องเปลี่ยนไปจากเดิม เพราะการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคมในยุคข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. ครูเน้นวิธีสอนแบบนำความรู้มาบอกนักเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่ในห้องเรียนจึงเป็นของครูผู้สอน เมื่อแนวคิดใหม่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง และลดบทบาทการบอกของครู จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับบทบาทของครู

2. บทบาทของเทคโนโลยีในการเรียนรู้ การเรียนการสอนเดิมนั้นเกือบไม่ใช้เทคโนโลยีนอกจากหนังสือ แต่โลกยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้เข้ามามีผลกระทบอย่างมากต่อกระบวนการเรียนการสอนในโลกยุคใหม่ นักเรียนจะเรียนด้วยตัวเองได้โดยอาศัยคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จึงถึงยุคที่บทบาทของครูจะต้องเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุปรูปแบบเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน ถือเป็นกระบวนการที่คนใหม่ที่มุ่งส่งเสริม ให้ประชาชนหรือชุมชนพึ่งพิงตนเองเป็นหลักและวิธีการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา ที่มุ่งพัฒนาคนและส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้นหากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำเร็จที่อาจเกิดขึ้น ในวงการศึกษาก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และผู้ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบบริหาร จัดการศึกษาคือต้องร่วมมือและสนับสนุน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งร่วมมือพัฒนาการศึกษาต่อไป ศรีเพ็ญ อรุณเกษ (2539 : 17 – 20) ได้สรุปไว้มีดังนี้ การเข้าร่วมประชุมอภิปราย (Discussion) เป็นการเข้าร่วมอภิปรายหรือเนื้อหาสาระของแผนงานหรือโครงการพัฒนา การให้คำปรึกษาแนะนำ (Consultation) วิธีการนี้ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการ เพื่อให้ความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบเข้ามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมในการตัดสินใจ และการวางแผนด้วยการประสานงานร่วม (Cooperation) เป็นกรรมการวิธีที่ประชาชนได้เข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเข้าไปร่วมเป็นแกนนำในการจัดการ หรือบริหารหรืออาจตั้งเป็นรูปแบบของคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายประชาชน การสาธิต (Demonstration) เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ อย่างทั่วถึงและชัดเจนอันเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมการรายงานผล (Report Back) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทัน่วงที ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540 : 94) ได้สรุปไว้ว่า คือ การมีส่วนร่วม ของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่เรเคารพ ให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับที่เราปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา งานพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก จำเป็นจะต้องให้คนหมู่มากเหล่านี้ ได้มีสิทธิมีเสียงในการแสดงออก ทัศนคติทั้งหลายในการพัฒนาที่ผ่านมา ยังไม่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาส และยากจน และในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลให้กลุ่มคนผู้ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้น จึงจำเป็น

ต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนมากขึ้น ประสิทธิภาพที่ผ่านมามีโครงการจำนวนมากไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในรูปของการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็มี ตัวอย่างของโครงการที่ล้มเหลวเป็นจำนวนมาก อันเนื่องจากไม่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการปฏิบัติการเป็นกลุ่ม หรือของกลุ่มอันเป็นผลมาจาก ความรู้สึกผูกพันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้ามาร่วม เพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขาและในขณะเดียวกันก็ได้ประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใดยิ่งแสดงว่า ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนา มากยิ่งขึ้นและประชาชนย่อมรู้ดีว่าตนเอง กำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไรและอยากจะทำ ปัญหาอย่างไร ถ้าให้โอกาสแก่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ย่อมช่วยให้ โครงการต่าง ๆ สนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น คือกระบวนการของความ สัมพันธ์ระหว่างประชาชนหรือกลุ่มประชาชน กับหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันสังคม โดยประชาชนได้มีโอกาสแสดงออก ในการจัดการหรือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ ต่อการดำรงชีพตามความจำเป็นของประชาชนและสถาบันสังคม นอกจากชุมชนจะต้องแสวงหา ความรู้จากการศึกษาในท้องถิ่น โดยมีบุคคลที่มีความรู้อยู่แล้วในท้องถิ่นคือครู ครูสามารถ ให้คำแนะนำกับประชาชนได้ดีในท้องถิ่น เมื่อประชาชนมีความรู้ สามารถร่วมช่วยแก้ไขปัญหาล ในท้องถิ่นได้ ประชาชนมีความสำคัญต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลจะต้องยอมรับและใจกว้าง และมีหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และครูด้วย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีส่วนร่วมได้ร่วมมือ ในความพร้อมของการจัดการ ศึกษาขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเองตามกฎหมายที่มอบให้ไว้และต้องมีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับ หน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา คือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ว่ามีอำนาจหน้าที่อย่างไรในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่างมีแนวความคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษา

แนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ในการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะทำให้ระบบการศึกษาเป็นกิจกรรมในระดับ ท้องถิ่นซึ่งก็มีระบบ โครงสร้างการปกครองและสังคมของท้องถิ่นอยู่ จึงจำเป็นต้องศึกษาและวาง รูปแบบให้สอดคล้องกัน มีแนวความคิดการกระจายอำนาจการศึกษาที่แตกต่างกัน

ประกอบ คุปรัตน์ (2536 : 2) กล่าวว่า การให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการกระจาย อำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ด้วยเหตุและหลักการที่ว่าในเมื่อการกระจายอำนาจ

การปกครองท้องถิ่นแล้วจะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด มีการจัดรูปแบบการปกครองใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ระบบการศึกษาก็ควรเป็นส่วนหนึ่งของระบบ การปกครองท้องถิ่น ดังเช่น ในการปกครองกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วผู้ว่าราชการจังหวัดจะขึ้นผู้เลือกที่มาจากประชาชน ในการจัดการศึกษาใช้รูปแบบ การจัดทำองคืเกี่ยวกับระบบราชการท้องถิ่น โดยแบ่งแยกหน่วยงานออกเป็นฝ่ายการศึกษาที่มีรอง ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดูแลเหมือนกิจการอื่น ๆ แนวคิดนี้มีความเชื่อว่าจะทำให้เกิดการประสาน งานและการสังการได้มากขึ้น

การให้การศึกษาเป็นกิจการอิสระที่มีตัวแทนประชาชนเข้ามาดูแลการศึกษาในรูปแบบ “คณะกรรมการการศึกษา” (Local Board of Education) ในท้องถิ่นของตนซึ่งอาจอยู่ภายใต้ การดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือการให้มี สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น โดยมีสภาหรือ คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นขึ้นมาดูแลโดยตรง นอกจากนี้ได้สรุปลักษณะการเชื่อมโยงระบบ การปกครองท้องถิ่นกับระบบการศึกษาไว้ว่า

1. การที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ตัวแทน หรือข้าราชการระดับสูงของท้องถิ่นเข้ามาเป็น กรรมการในคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น

2. ฝ่ายปกครองท้องถิ่นสามารถเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในสัดส่วนหนึ่งเข้าเป็นกรรมการ

3. การพิจารณาให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ด้วยการจัดเก็บภาษีเงินได้

วิจิตร ศรีสุข (2538 : 25) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การจัดการศึกษาว่า ถ้ากระจายลงไปเพื่อให้เป็นการศึกษาดตลอดชีวิต จะต้องให้บทบาทแก่ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทางเลือกที่จะทำให้เกิดเอกภาพ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในยุคโลกาภิวัตน์มี 2 ทางเลือก คือ ทางที่ 1 เป็นทางเลือกที่ยังอยู่ในส่วนของระบบบริหาร ราชการแผ่นดินแต่จัดระบบของการกระจายอำนาจให้เป็นการกระจายอำนาจที่แท้จริง การกระจายอำนาจจากฝ่ายอำนาจการไปยังสถานศึกษา ให้ดำเนินการเปิดเสรีถึงที่สุดที่สถานศึกษามากที่สุดแล้วลดบทบาทของฝ่ายอำนาจการไม่ว่า กระทั่ง ทบวง กรม ให้เหลือ 3 เรื่องจริง ๆ ได้แก่

1. กำกับนโยบายและแผน เพื่อให้ทุกสถานที่ ทุกประเภทตอบสนองของความต้องการ

2. กำกับเรื่องมาตรฐานการศึกษาเพราะเอกภาพด้านมาตรฐานของประเทศได้

ประเทศหนึ่งจำเป็นต้องมีมาตรฐานขั้นต่ำ

3. เป็นหน่วยทรัพยากรและทุกสิ่งทุกอย่างสนับสนุนสถานศึกษา

และงานวิจัยของสงบ ลักษณ์ (2538 : 31) เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจาย

อำนาจให้จังหวัดดำเนินงานพัฒนาและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ผลสรุปคือ

1. องค์การที่รองรับการกระจายอำนาจให้จังหวัดดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณภาพทางการศึกษา คือสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ด้วยเหตุผลว่าตรงกับพระราชกฤษฎีกา การแบ่งส่วนราชการที่กำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นหน่วยงานกลางของกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบประสานงานการจัดการศึกษาของทุกสังกัดทุกระดับทุกประเภทในจังหวัด

2. ลักษณะของหน่วยต่าง ๆ มีคณะกรรมการเป็นฝ่ายในองค์กรรองรับงานพัฒนาและประเมินคุณภาพ มีประสานการดำเนินการพัฒนาและประเมิน มีความสามารถในการวางแผนแบบครบวงจรและมีความสามารถในการระดมทรัพยากร เพื่อการพัฒนาการประเมิน มีศักยภาพลดหลั่นกันไปในหน่วยงานต่าง ๆ โดยสูงสุดในระดับเขต รองลงมาคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และน้อยที่สุดคือ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

3. ในสภาพปัจจุบันองค์กรระดับจังหวัด ยังไม่สามารถรองรับการดำเนินงานประเมินคุณภาพการศึกษาได้ครบถ้วน ยังต้องอาศัยระบบเครื่องมือประเมินทรัพยากรจากส่วนกลาง แต่องค์กรระดับจังหวัดสามารถรับช่วงประสานการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในชั้นรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รายงานและนำผลไปใช้

จากการศึกษาแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาของนักการศึกษา สรุปได้ว่า มีแนวคิดการกระจายอำนาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การกระจายอำนาจที่ยังอิงระบบราชการแผ่นดินและความเป็นอิสระของหน่วยงานปฏิบัติ ให้ชุมชนเข้ามาบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การกระจายอำนาจจะเกิดขึ้นได้ต้องเมื่อต้องกระจายอำนาจจากฝ่ายอำนาจการ ไปยังสถานศึกษาให้ดำเนินการเบ็ดเสร็จสิ้นสุดที่สถานศึกษา ส่วนในด้านการศึกษาของไทยได้เกิดกระแสเรียกร้องก่อให้เกิดการปฏิรูปการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน เพื่อสนองต่อบทบาทการพัฒนาตนเองโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย จนเป็นผลให้เกิดนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในอนาคต ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

สมาน อัสวภูมิ (2543 : 7 – 186) กล่าวว่า กระบวนการหนึ่งที่จะพัฒนาการศึกษาได้ คือการกระจายอำนาจการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีบทบาทในการจัดการศึกษา ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละประเทศจะได้กล่าวถึงต่อไป

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดการศึกษาดังนี้

1. การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาของประเทศไทยอเมริกา โดยแต่ละรัฐมีอิสระในการออกแบบระบบการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นของตนเอง และแต่ละรัฐได้รับมอบอำนาจเบ็ดเสร็จให้การบริหารและการจัดการศึกษา และแต่ละรัฐจะกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ การดำเนินไปภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละมลรัฐ อย่างไรก็ตาม ฤนเนเบอร์ก และ ออร์นสไตน์ (Lunenburg & Ornstien, 1991) ได้กล่าวถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาในด้านต่าง ๆ ไว้ 8 ด้านคือ

1.1 ด้านนโยบาย คณะกรรมการการศึกษาเป็นผู้กำหนดระเบียบทั่วไปว่าด้วยสิ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานและแนวทางในการดำเนินงานนั้น ๆ

1.2 ด้านบุคลากร ในเชิงเทคนิคแล้วคณะกรรมการการศึกษามีหน้าที่ในการจ้างบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา แต่ในทางปฏิบัติจะเป็นผู้ให้ความเห็นชอบบุคลากรที่ศึกษาธิการเขตเป็นผู้สรรหา คัดเลือก และเสนอแต่งตั้ง โดยเฉพาะบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 ด้านความสัมพันธ์กับบุคลากร คณะกรรมการการศึกษามีหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการต่อรองกับสมาคม ชมรมวิชาชีพต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาขนาดเล็ก อาจจะให้ศึกษาธิการเขตเป็นผู้ดำเนินการ หรือคณะกรรมการการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเอง

1.4 ด้านการเงินและงบประมาณ คณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดหา จัดสรร และกำกับดูแลค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาของตน และโดยทั่วไปแล้วหน่วยงานทางการศึกษามิจะมีงบประมาณค่าใช้จ่ายมากกว่าหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ

1.5 ด้านนักเรียน คณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องดูแลคุ้มครองสิทธิของเด็กในการได้รับการศึกษา ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมถึงการเลื่อนชั้น และการปกครองดูแลนักเรียน

1.6 ด้านหลักสูตร คณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรตามข้อกำหนดของกฎหมาย และคู่มือของมลรัฐ และให้การเห็นชอบแบบเรียน

1.7 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ต้องรับผิดชอบต่อผู้ปกครองของนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน

1.8 ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น โดยปกติองค์การบริหารการศึกษา ส่วนกลางและระดับมณฑลรัฐ มักจะกำหนดสิ่งที่สถานศึกษาควรทำ ดังนั้นคณะกรรมการการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องดูแลให้มีการนำข้อกำหนดเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติ

2. การวางแผนการศึกษา ในประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละรัฐ ได้รับมอบอำนาจ แบบเบ็ดเสร็จให้จัดการศึกษา และแต่ละรัฐกระจายอำนาจให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาปฏิบัติ

3. การบริหารการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่ศึกษามีหน้าที่ ในการปฏิบัติดังนี้

3.1 ด้านนโยบาย กำหนดระเบียบและแนวทางในการดำเนินงาน

3.2 ด้านบุคลากร มีหน้าที่การสรรหา คัดเลือก และเสนอแต่งตั้ง

3.3 ด้านงบประมาณ รับผิดชอบในการจัดสรร จัดสรรและกำกับดูแลค่าใช้จ่าย

ในการจัดการศึกษา

3.4 ด้านหลักสูตร มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตร อนุมัติแบบเรียน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ประเทศอังกฤษ มีการจัดการศึกษาดังนี้

1. การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาของประเทศอังกฤษ ตามพระราชบัญญัติ การศึกษา พ.ศ. 2531 ซึ่งเปลี่ยนมาใช้รูปแบบการกระจายอำนาจมากขึ้น การบริหารและการจัดการศึกษาท้องถิ่นในประเทศอังกฤษ โดยองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา แต่ไม่เป็นหน่วยบังคับบัญชาสถานศึกษา

องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นได้กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณและบุคลากร ไปให้กับคณะกรรมการกำกับการบริหารสถานศึกษาในแต่ละแห่งมากขึ้น ตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยมีอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ รัฐบาลส่วนกลางจะกระจายอำนาจการบริหาร ทั้งการปกครองและการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ในประเทศอังกฤษ เขตพื้นที่ศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเขตเดียวกันและมี องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ดังนี้

1.1 ควรส่งเสริมการพัฒนาการด้านความรับผิดชอบชีวิต ศีลธรรม เติบโตปัญญา และร่างกายของชุมชน โดยการจัดการประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรจัดให้มีสถานศึกษาเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ดูแลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเหมาะสม และจัดหาที่พักสำหรับโรงเรียนประจำให้กับนักเรียนตามความจำเป็นและเหมาะสม

1.3 ควรให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้เพียงพอต่อความต้องการของท้องถิ่น

1.4 มีอำนาจในการจัดตั้ง ดูแล และให้การช่วยเหลือโรงเรียนประถมศึกษามัธยมศึกษา ให้เพียงพอต่อความต้องการของท้องถิ่น

1.5 อาจจะต้องจัดตั้ง ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาปฐมวัยในเขตพื้นที่

1.6 อาจจะต้องดำเนินการจัดหาที่เรียนให้กับนักเรียนในโรงเรียนอื่นที่ทางเขตไม่ได้จัดเอง หรือโรงเรียนในเขตอื่นได้

1.7 อาจจะต้องพิจารณาขยาย เลิก หรือรวมสถานศึกษาในเขตพื้นที่ได้ตามความต้องการของชุมชน

คณะกรรมการกำกับการบริหารการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษารักษา ถอดถอนผู้บริหารสถานศึกษา ถอดถอนครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนภายในสถานศึกษาของตนเองได้

2. การวางแผนการศึกษา การจัดการศึกษาในประเทศยังคงถูกเป็นการศึกษาแบบให้เปล่าและเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับเด็กอายุ 5 - 16 ปีทุกคน ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ มีการตรวจสอบประเมินจากหน่วยตรวจคุณภาพจากรัฐเป็นระยะ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านคุณภาพและมาตรฐานเช่นเดียวกับโรงเรียนอื่น

3. การบริหารการศึกษา

3.1 การบริหารงานทั่วไป การกระจายอำนาจแก่เขตพื้นที่ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารสถานศึกษา โดยมีอำนาจที่จะคิดต่องาน ปฏิบัติภารกิจหรือประเมินงานต่าง ๆ ได้ความเหมาะสม

3.2 การบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการกำกับการบริหารสถานศึกษา มีอำนาจในการบริหารหลักสูตร และเลือกใช้รูปแบบการบริหารเฉพาะเป็นของแต่ละสถานศึกษาได้ ในการปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการและการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเช่น จัดทำและให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูตามวัตถุประสงค์

ความต้องการ ความจำเป็นเร่งด่วน และแผนที่กำหนดไว้ นิเทศครู และการพัฒนาตนเองของครู ให้การสนับสนุนครูโดยการสร้างบรรยากาศและความเป็นระเบียบของชุมชนโรงเรียน ความคุณภาพโดยการกำกับและประเมินผลการสอนและการเรียนของนักเรียน

3.3 การบริหารบุคลากร พระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2531 ให้อำนาจคณะกรรมการกำกับการบริหารสถานศึกษาในการแต่งตั้ง การสั่งพักงาน หรือให้ออกจากงานของบุคลากร ทั้งบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายสนับสนุนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษา

3.4 การบริหารการเงินและงบประมาณ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2531 กำหนดการกระจายอำนาจการบริหารการเงินและงบประมาณ ไปให้คณะกรรมการกำกับการบริหารสถานศึกษารวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนหมวดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมได้

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นหลักเกณฑ์สำหรับเทียบ สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พุทธศักราช 2537 ซึ่งมี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐาน เพื่อสร้างนิสัยการปฏิบัติงานที่เป็นการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาครูให้พัฒนาตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในภาวะปกติของตนเองในชั้นเรียน และเพื่อสร้างนิสัยการปฏิบัติและสรุปความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2541 : 3 – 11)

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พุทธศักราช 2537 ประกอบไปด้วย 11 มาตรฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

1.1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

1.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

1.1.2 ต้องการความรู้จากเอกสาร ตำรา และสื่อต่างๆ

1.1.3 เข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาชีพครู

1.2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

1.2.1 นำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ทางวิชาการ เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการพัฒนา

วิชาชีพครู

1.2.2 เป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร

วิชาชีพครู

1.2.3 นำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ได้อย่างเหมาะสม

1.3 การสร้างผลงานทางวิชาการ โดยพิจารณาจาก

1.3.1 เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ

1.3.2 การจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อผู้เรียน

1.3.3 ใช้นวัตกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา

1.3.4 นำเสนอผลงานทางวิชาการอยู่เสมอ

2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

2.1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเฉพาะในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก

2.1.1 เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารของนักเรียนได้

2.1.2 เป็นกิจกรรมสร้างนิสัยในการลงมือปฏิบัติแก่นักเรียน

2.1.3 เป็นกิจกรรมสร้างคุณธรรมให้กับผู้เรียนปฏิบัติตาม

2.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมความรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณาจาก

2.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรง

2.2.2 เลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริมตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยตรง มากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยอ้อม

2.3 ตัดสินใจปฏิบัติงานทุกด้านในหน้าที่ครูให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยพิจารณาจาก

2.3.1 กิจกรรมทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนโดยตรง

2.3.2 กิจกรรมและการปฏิบัติงานต่าง ๆ แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

3.1 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

3.1.1 ตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก

3.1.2 สอนซ่อมเสริมตามข้อบกพร่องของผู้เรียน

3.2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจาก

3.2.1 ตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เป็นหลัก

3.2.2 การจัดกิจกรรมเสริมตามความสามารถของผู้เรียน โดยหารปรับเปลี่ยนวิธีสอนตามที่บกพร่องอย่างเหมาะสม

3.3 พัฒนาศาถนาศมารถของผู้เรียน ให้สูงขึ้นเต็มขีดความสามารถของแต่ละคน อย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจาก

3.3.1 วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียนที่รับผิดชอบเป็นรายบุคคล

3.3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนได้เหมาะสม และเต็มศักยภาพตามลำดับขั้นการพัฒนา

3.3.3 การตอบสนองการแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ

4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

4.1 เลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

4.1.1 แผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

4.1.2 แผนการสอนเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม

4.1.3 แผนการสอนเน้นคุณธรรมผู้เรียน

4.2 ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และ สถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

4.2.1 แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กัน

4.2.2 แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง

4.2.3 แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

4.3 สร้างและพัฒนาแผนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยพิจารณาจาก

4.3.1 แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ สัมพันธ์กัน

4.3.2 แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

4.3.3 แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน และ ข้อจำกัดของสถานศึกษา

5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

5.1 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

- 5.1.1 ใช้สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้
- 5.1.2 ใช้สื่อการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
- 5.2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก
- 5.2.1 ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน
- 5.2.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน
- 5.2.3 ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตามความรู้สึกรักใคร่ และกระตุ้นใจของตนเองได้เหมาะสม
- 5.2.4 ใช้สื่อการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
- 5.3 คิดค้น ผลิตและปรับปรุงสื่อการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก
- 5.3.1 จัดทำสื่อการเรียนการสอนเน้นการใช้วัสดุในท้องถิ่น
- 5.3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอน
- 5.3.3 ประเมินการใช้สื่อและปรับปรุงให้เหมาะสมต่อผู้เรียน
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 6.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก
- 6.1.1 ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้
- 6.1.2 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานจริง
- 6.1.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบกิจกรรม
- 6.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดความคิดรวบยอด โดยพิจารณาจาก
- 6.2.1 ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
- 6.2.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติ
- 6.2.3 กิจกรรมทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอดหรือหลักการได้เอง
- 6.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก
- 6.3.1 การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวร คิดค้นผู้เรียนตลอดไป
- 6.3.2 ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานตามศักยภาพ

- 6.3.3 ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยศึกษาระบวนการ
ในการทำงาน
- 6.3.4 การเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างค่านิยมที่ดี และคุณธรรม
ได้ด้วยตนเอง
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ
- 7.1 รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นภาพรวมของกลุ่มผู้เรียนหรือห้องเรียน
ที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก
- 7.1.1 สรรหา คัดเลือกเทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง
- 7.1.2 รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมเป็นภาพรวมของการพัฒนา
ผู้เรียนทั้งห้อง
- 7.1.3 มีการเผยแพร่รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
- 7.2 รายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็นรายกลุ่ม
โดยพิจารณาจาก
- 7.2.1 รายงานข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายของการพัฒนา
ผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายชั้น รายกลุ่ม และรายบุคคล
- 7.2.2 รายงานเทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน สมองตอบ
ข้อสภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม
- 7.3 รายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็นรายบุคคล
โดยพิจารณาจาก
- 7.3.1 ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนก
เป็นรายบุคคล
- 7.3.2 รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการ
ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 8.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 8.1.1 เชิญชวนนักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอยู่เสมอ
- 8.1.2 การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม
- 8.1.3 การใช้วาจาสุภาพ
- 8.1.4 มีความประพฤติเรียบร้อย
- 8.1.5 มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน

8.2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง
ในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

8.2.1 ให้คำแนะนำ และการแก้ไขข้อบกพร่องในลักษณะสร้างสรรค์

8.2.2 การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

8.3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธา และปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดี
สรรแล้วเป็นปกตินิสัย

8.3.1 ให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง

8.3.2 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม

8.3.3 เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

9.1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนบรรลุวัตถุประสงค์

9.1.1 มีความเข้าใจงาน

9.1.2 ความสำเนียงของงาน

9.1.3 ประเมินคุณภาพของผลงานที่ปฏิบัติตนเองได้

9.2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามความรู้ความสามารถและความถนัด
ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

9.2.1 ร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ

9.2.2 ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประ โยชน์ของส่วนรวม

9.3 มุ่งมั่นพัฒนาผลงานในสถานศึกษาและร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ
จนเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

9.3.1 มีทักษะการวางแผนร่วมกับเพื่อนร่วมงานและสัมพันธ์กับงานอื่น
ที่เกี่ยวข้อง

9.3.2 มีทักษะการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่ม แล้วนำมา
ปรับปรุงพัฒนางาน

10. ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

10.1 ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน
บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

10.1.1 ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดถือประ โยชน์ของส่วนรวมในชุมชน

10.1.2 มีความพึงพอใจในการร่วมปฏิบัติงานกับผู้อื่น ที่ช่วยให้ผลงานบรรลุ

เป้าหมาย

10.1.3 มีความรู้ความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย

10.2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับชุมชนตามความรู้ความสามารถหรือความถนัด โดยพิจารณาจาก

10.2.1 การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ

10.2.2 การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนร่วม

10.2.3 มีความพึงพอใจในระหว่างการปฏิบัติงาน

10.3 มุ่งหมายพัฒนางานการศึกษาเพื่อชุมชน และร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

10.3.1 การเป็นผู้นำในการวางแผนที่พัฒนาชุมชนที่ครอบคลุม และสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

10.3.2 การเป็นผู้นำในการพัฒนางานทำให้งานมีประสิทธิภาพเป็นระบบ

10.3.3 ช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน

10.3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุง

พัฒนางาน

11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

11.1 สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันและนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมในระดับท้องถิ่นในระดับประเทศและระดับโลก โดยพิจารณาจาก

11.1.1 การมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

11.1.2 ประเมินความรู้ของตนที่นำไปใช้ในการปฏิบัติการเรียนการสอน
เหมาะสมกับผู้เรียน

11.2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

11.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

11.2.2 แสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

11.3 สามารถจัดระบบข้อมูลข่าวสาร นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ได้เป็นปกติวิสัย

11.3.1 การจัดระบบข้อมูลข่าวสารได้

11.3.2 การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทั้งหมด 11 ข้อ ที่คุรุสภากำหนดขึ้นมาเพื่อให้เป็นแบบแผนในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู ใ้รณรงค์ส่งเสริมเพื่อพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ มีผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนน้อย จึงขอนำเอาผลการวิจัยที่ใกล้เคียงมานำเสนอ ดังนี้

พิรุณ เสลานนท์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกระจายอำนาจปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการกระจายอำนาจในรูปองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติงาน และสามารถเป็นหน่วยการบริหารปกครอง ไม่ว่าจะพิจารณาโครงสร้างหรือตำแหน่งหน้าที่สามารถร่วมกับหลักการกระจายอำนาจและหลักการปกครองท้องถิ่น และปัจจัยที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสบผลสำเร็จคือความพร้อมของประชาชนและการคลังของท้องถิ่น

บุญเชษฐ์ อินดี และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงการบริหารส่วนตำบล : แนวทางการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงาน กรณีศึกษาคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า

1. โครงสร้างอัตรากำลัง อำนาจหน้าที่ ภารกิจขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติที่กำหนดไว้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมและชัดเจนดีแล้ว

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดทำแผนงานงบประมาณและระเบียบขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณที่ดีพอ นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ขาดการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถทางการบริหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. งบประมาณที่รัฐอุดหนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความเพียงพอและความเหมาะสม รัฐควรอุดหนุนงบประมาณที่เพิ่มให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน

4. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและยานพาหนะขนส่ง

5. องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ติดต่อ โดยเฉพาะทางด้านเทคนิควิธีการ การวางแผนงาน การประสานแผนงาน โครงการ และงบประมาณคยอดจนการสนับสนุนบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ดี

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับพอใช้ ควรเพิ่มให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมโดยตรงในการเสนอความต้องการ และแสดงความคิดเห็นในการวางแผนงาน

7. ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เน้นที่การพัฒนาโครงสร้างทางอาชีวศึกษา ได้แก่การสร้างถนนและพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งขาดการวางแผนพัฒนาทางการศึกษาสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและอื่น ๆ

สมถักขันธ์ ภูคำแสน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าทางด้านงานวิชาการ ชุมชนมีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดหาวิทยากรท้องถิ่น การจัดหาหนังสือเรียน การหาทุนให้นักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรม งานอาคารสถานที่ ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการหาสถานที่ การจัดสร้างโรงเรียน การใช้อาคารสถานที่เพื่อการประชุม การประกอบพิธีกรรม และการช่วยบำรุงรักษา งานด้านกิจการนักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องรณรงค์การรับนักเรียน การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม การแนะแนวศึกษาต่อ การแสดงออกถึงความประพฤตินักเรียน

อังฉริยา ชูวงศ์เลิศ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการปฏิบัติการกิจการหน้าที่ตามกฎหมาย : กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการปฏิบัติการกิจการหน้าที่ตามกฎหมายอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า ความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นอยู่กับ

1. สมรรถนะในการวางแผน
2. การกำหนดปัญหาและความต้องการของประชาชน
3. ความเอาใจใส่ต่อหน้าที่
4. ความมีอิสระและความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น
5. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล
6. ความรู้ของคณะกรรมการ
7. ความรู้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
8. การควบคุมจากทางราชการ โดยการกระทำ
9. การควบคุมจากทางราชการ โดยกฎและระเบียบ

10. วิธีการควบคุมการค้ำนินโครงการ
11. หลักเกณฑ์การคัดเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นคณะกรรมการบริหาร โดยใช้หลักความรู้ความสามารถ
12. วิธีการคัดเลือกบุคคลมาเป็นคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง
 - พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า
 1. องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น และสามารถระบุแหล่งของปัญหาส่วนใหญ่แล้วมาจากผู้ปกครองยากจน รองลงมาโรงเรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาโดยตรง ส่วนมากแล้วจะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ให้ผลโดยอ้อม เช่น ส่งเสริมกีฬาและประเพณี เป็นต้น
 2. องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้แสดงบทบาทในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการศึกษา แต่สิ่งที่ทำได้ในขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นการรณรงค์ให้เยาวชนอายุระหว่าง 3 - 14 ปีได้มีโอกาสเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ก่อนประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น) รองลงมาการติดตามข่าวสารการศึกษา จากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้เห็นความสำคัญของการศึกษาและจากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่สามารถทำได้ในขณะนี้คือ การปรับปรุงบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
 3. องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สิ่งที่น่าทำได้คือการออกข้อบังคับของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษาโดยเฉพาะ ในเรื่องของการส่งเสริมครู ได้มีโอกาสพัฒนาตัวเองโดยการจัดอบรมสัมมนาศึกษาเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอและหากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นว่าสามารถค้ำนินการจัดการศึกษาได้
 4. รูปแบบแนวทางตามความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้ผล ประกอบด้วยดังนี้ คือ ให้แนวนโยบายการศึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรับทราบรับรู้และเข้าใจในแนวทางดำเนินการจัดการศึกษา ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน คิดหาวิธีการทางความคิดให้กับประชาชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษา เสริมบทบาทอำนาจหน้าที่ เสริมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดการศึกษา ให้หน่วยงานกลางเป็นตัวจัดคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการจัดการระบบ

การเรียนการสอน ส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างแท้จริง ให้ครู อาจารย์มีคุณภาพ อุทิศเวลาให้กับราชการมากกว่าที่เป็นอยู่ และจัดหลักสูตรวิชาเซมิพระยะสั้นให้เด็กนักเรียนเพื่อเกิดการเรียนรู้

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2542 : 23) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการ ผู้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมทางด้านจิตใจที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปมีบทบาททางการศึกษามากยิ่งขึ้นที่ การบริหารจัดการมีความเป็นไปได้และต่างเชื่อมั่นว่าทำได้ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด) เคยมีบทบาทจัดการศึกษาด้วยตนเองจนถึงปัจจุบัน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลก็เคยมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการศึกษามาแล้ว ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างเชื่อมั่นตนเองว่ามีความสามารถ และเหตุผลเพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่นของตน ได้ทั้งแง่แท้จริง ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงความเห็นตรงกันว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดีมาก และท้องถิ่นจะต้องสนองตอบเจตนารมณ์นั้นอย่างเต็มความสามารถและเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้

โดยสรุปงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องจะกล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษา ถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นเป็นหน่วยงานของท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารและนิติบัญญัติ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุด คือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศ บทบาทของชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษามีมาก่อนประเทศไทย เช่น ในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ศรีลังกา เป็นต้น การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้เคียงจะขอนำเสนอ ดังนี้

โซร์เบลโล (Sorbello, 1978 : 598 -A) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในบทบาทที่เป็นจริงและคาดหวังตามทัศนะของครูประถมศึกษา ครูใหญ่ และผู้ปกครองนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาความสัมพันธ์ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านนักเรียน ด้านหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ ด้านความช่วยเหลือ และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ทุกกลุ่มเสนอให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน การจัดหลักสูตร ระเบียบวินัยครู และให้ผู้ปกครองทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

ในส่วนที่ผู้ปกครองยังไม่มีความรู้และไม่มีความมั่นใจ กลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ปกครองเห็นว่าผู้ปกครองไม่กระตือรือร้น และรับผิดชอบ

พอลโลซซี (Pollozzi, 1981 : 1481 - A) ได้วิจัยรูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่นในรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย คือโรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรจะเกี่ยวข้องกับนโยบายที่สัมพันธ์กับความเสมอภาคที่ตัวอย่างได้รับ

อินแกรม และคนอื่น ๆ (Ingram and others, 1981 : EJ266106) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการศึกษาภาคเหนือของประเทศแคนาดา : กรณีศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในปี 1979 ผลการวิจัยพบว่า วิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใช้วิธีการปรับปรุงคุณภาพของประสบการณ์เด็ก และเยาวชนที่ได้จากโรงเรียน

ทอย (Toy, 1983 : 1951 - A) ได้ศึกษาแผนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในโรงเรียนและได้เสนอแนะไว้ว่า ในการที่จะวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในชุมชน ควรจะมีการพัฒนาทางด้านนโยบาย และกฎต่าง ๆ ให้มีการวิจัยปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายให้ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี การทำให้เกิดความไว้วางใจ ความกระตือรือร้นในการทำงาน และจัดให้มีการประเมินผลในการดำเนินงานด้วย

คิงส์ (King, 1984 : 1593 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสามารถลดความแตกแยกของชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดความรู้สึกร่วมกันว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลวิจัยของบุคคลอื่นที่ได้วิจัยไปแล้ว 3 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ถ้าหากให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำให้เขามีความรู้สึกร่วมกันว่าต้องรักษาคุณภาพนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้น และถ้าให้บุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เขาจะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน ความแตกแยกจะน้อยลง

คราฟฟ์ (Craff, 1988 : 1633 - A) ได้ศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการจัดการศึกษาและระดับการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน ที่จะทำให้อัตนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมาย คือต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การมีส่วนร่วมในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า มีค่าความสัมพันธ์กันระหว่างระดับ ทัศนคติกับระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อม หรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

วิลเลียม และคนอื่น ๆ (William and others. 1992) ได้รายงานการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานปฏิรูปการบริหารจัดการ : กรณีประเทศศรีลังกา” (The Implementation of Sri Lanka) ว่าประเทศศรีลังกาได้ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในช่วงต้นยุค 1980 โดยปฏิรูปด้านต่าง ๆ กว้าง ๆ ตามด้าน คือด้านการปฏิรูปโครงสร้าง บทบาทของอาจารย์ใหญ่ และการปฏิรูปโรงเรียน และชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาขึ้นอยู่กับธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น วิธินำเสนอรูปแบบปฏิรูป และระบบการสนับสนุน การปฏิรูปทำให้ครูใหญ่ตื่นตัวมากขึ้นแต่จะลดนอกพิเศษของโรงเรียนลง โรงเรียนใดที่ครูใหญ่ตื่นตัวทางด้านปฏิรูปมากนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งสรุปได้ว่าทฤษฎีคุณภาพทางการศึกษาที่เป็นไปได้ แม้ว่าจะงบประมาณจำกัดหรือมีความขัดแย้งทางการเมืองก็ตาม อุปสรรคที่พบคือ นโยบายทางบุคลากรให้มีการหมุนเวียนผู้บริหารบ่อย การปฏิรูปงานในทำงานหลายฝ่ายมากเกินไป และระบบราชการมักจะ ไม่ค่อยช่วยเหลือโรงเรียนที่ขาดแคลน

ไมค์ (Mike. 1996) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา 3 โรงเรียน ในบริเวณมหานครในส่วนตะวันออกเฉียงใต้” (Parental Involvement in Schools : Case Studies of Three High Schools in a Southeastern Metropolitan Area. A Research Report) พบว่า การที่ปกครองมีส่วนร่วมมากในการดำเนินการของโรงเรียนนั้นไม่ได้หมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะเป็นเชิงบวกโดยอัตโนมัติ เนื่องจากบางที่ผู้ปกครองโกรธและระบอบอารมณ์มาก ผู้บริหารโรงเรียนก็จะรู้สึกว่าคุณงุ่มง่าม

ซาราห์ (Sarah. 1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จในโลกที่เปลี่ยนแปลง” (Making School Work in a Changing World : Tatitlek Community School. Case Study) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรศึกษาการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในอลาสก้า ในโครงการ Alaska Onward to Excellence (AOE) ซึ่งทำการศึกษาในหมู่บ้าน Tatitlek ในภาคกลางตอนใต้ของรัฐอลาสก้า หมู่บ้านนี้มีประชากรประมาณ 100 คน เป็นคนเผ่า Alutiiq มีโรงเรียนระดับการศึกษาพื้นฐาน (K-12) เป็นโรงเรียน 3 ห้อง มีนักเรียน 23 คน เป้าหมายหลักของโครงการคือ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนซึ่งมีเป้าหมายที่บูรณาการภูมิปัญญา ภูมิรู้ วัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นพบว่า ความสัมพันธ์จะดีขึ้นเมื่อภาวะผู้นำของคณะทำงานในเขตพื้นที่การศึกษามีความเข้มแข็งและมีนวัตกรรม เมื่อระดับความเชื่อถือกันและกันสูงระหว่างทุกฝ่าย และเมื่อครูคนใหม่เข้ามาใหม่เคารพวิถีชีวิตคนพื้นบ้านอย่างสูงอย่างจริงจังจนกลายเป็นเพื่อนและผู้ช่วยเหลือชุมชน

สรุปการวิจัยต่างประเทศ ยังไม่มีผลวิจัยใดที่ชี้ให้เห็นว่าส่วนท้องถิ่นมีบทบาท และหน้าที่ต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ชัดเจน แต่นักวิจัยศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวปฏิบัติพบว่า ชุมชนกับโรงเรียนร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายในการวางแผนความสัมพันธ์กับชุมชน มีการประเมินผลงานของการทำงาน มีส่วนร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในต่างประเทศปัจจุบันมีความสำคัญมากเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ที่ได้มอบให้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนในประเทศไทยได้แนวทางของสหรัฐอเมริกา มาใช้การจัดการศึกษา การกระจายอำนาจลงสู่เขตพื้นที่ ทำให้เกิดความคล่องตัวและเปิดโอกาสให้ทุกส่วนของชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในรูปคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ต่อการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2537 ผู้วิจัยได้ทำวิจัย โดยกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 5 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 5 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย